ЧИГИТ ЭКИШДА ҲАР КУН, ҲАР СОАТДАН УНУМЛИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК!

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР:

Чигитнинг нормал чуқурликка тушиши учун ерни яхши текисланг ✽ *Уруғни янтарь кислотаси ва НРВ билан дорилаб экинг* ✽ **Экиш билан бир вақтда ерни ўғитлашга аҳамият беринг** ✽ Агрегатларнинг бетўхтов ва соз ишлашига эришинг!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 69 (3041). | Шанба, 10 апрель 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ЧИГИТ ЭКИШ ИЛҒОРЛАРИ

ЯНГИЙЎЛ. «Ленинград» колхозининг илғор звеноларида чигит экиш ишлари қизғин тус олиб кетди. Ўртоқ Х. Алиматов бошлиқ участка пахтакорлари бу йил 35 центнердан ҳосил кўтаришга ваъда беришган. Бу ерда чигит экиш бугун-эрта тугалланади. Механизатор Т. Назаров ва сеялкачи С. Даминов ўртоқлар «оқ олтин» уруғини тез ва соз экиб олиш учун қизғин ҳаракат қилмоқдалар. Колхозда ҳозир ҳар куни юз гектар ерга чигит қадалаяпти. Шунингдек райондаги К. Маркс номли, «Октябрь 40 йиллиги» колхозларининг пешқадам звеноларида ҳам экиш уюшқоқлик билан кетяпти.

Т. ИМОМОВ,
С. ВАЛИЕВ,
А. ТОЖИБОЕВ,
Ҳ. ХЎЖМАНОВ.

●

ОҚҚЎРҒОН. Шу кунларда «Ленинобод» колхозининг ўртоқ М. Нуриев бошлиқ участкасида тўртта агрегат билан чигит экилмоқда. Уруғ қадалиши билан бир вақтда ерга минерал ўғитлар ҳам солиняпти. К. Мамедов, Т. Умаралиев, Т. Исмадиёров, М. Тоиров, М. Гашабов, Р. Жўшқинов сингари механизатор ва сеялкачилар экиш ишларини ҳам сифатли, ҳам тез тугаллашга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Райондаги Димитров номли колхознинг Х. Халпетова ва Т. Шоев ўртоқлар бошлиқ комплекс механизациялашган звеноларда 35 центнер учун бошланган кураш қизитиб юборилди. «Оқ олтин» уруғи кафтдек қилиб текисланган ерларга экиляпти.

Н. ТЎФОНОВ,
С. БЕКТОЕВ.

Баҳорнинг ғанимат кунларидан унумли фойдаланаётган Юқори Чирчиқдаги машъал «Политотдел» колхозининг пахтакорлари шу кунларда чигит экиш ишларини тобора авж олдирмоқдалар. Айниқса ўртоқ А. Жониқулов бошлиқ участка деҳқонлари экишни уюшқоқлик билан ўтказмоқдалар. Суратда: участка даласида чигит экиш пайти.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Кеча Тошкент область партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг «Турмуш маданиятини ошириш, ўтмиш сарқитларини тугатиш — меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг муҳим шартидир» деган қарори Октябрь ва Юқори Чирчиқ районлари партия ташкилотлари томонидан бажарилишининг бориши тўғрисидаги масалани муҳокама қилди.

Пленумда шу масала юзасидан Октябрь район партия комитетининг биринчи секретари Т. С. Содиқов, Юқори Чирчиқ район партия комитетининг биринчи секретари И. И. Ладушкин ўртоқлар доклад қилдилар.

Докладлар юзасидан музокараларда Бўка район партия комитетининг биринчи секретари Т. Ражабов, Оҳангарон шаҳар ижроия комитетининг раиси А. Ғуломов, Юқори Чирчиқ районидаги 7-совхоз партия ташкилотининг секретари Т. Оллоёров, Оққўрғон район мактаб-интернатининг директори Л. М. Пак, область маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг бошлиғи С. Ш. Муталов, Октябрь район «Янги шаҳар» маҳалла комитетининг раиси Р. Мелиқулов, Ўзбекистон ССР Маориф министрининг ўринбосари А. В. Муравьёв, «Облколхозстрой» тресги бошқарувчиси С. О. Сааков, Юқори Чирчиқ районидаги «Правда» колхозининг раиси И. А. Цой ўртоқлар қатнашдилар.

Пленумда область партия комитетининг иккинчи секретари ўртоқ А. С. Пономарев сўзлади.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилди. Пленум область партия комитети бюроси ва область ижроия комитетининг 1965 йилда Тошкент области аҳолисининг турмуш маданиятини ошириш бўйича белгилаган тадбирларини маъқуллади. (Пленум тўғрисидаги ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида босилади).

Пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Ўртоқ Қ. М. Муртазоевнинг Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари қилиб сайланганн муносабати билан пленум уни область партия комитети аъзоси ва бюро аъзоси вазифаларидан озод қилди.

Пленум Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ С. Р. Расуловни область партия комитетининг аъзоси ва бюро аъзоси қилиб сайлади.

Пленум ўртоқ С. Аҳмедовни область партия-давлат контроли комитетининг аъзоси ва комитет раисининг ўринбосари қилиб тасдиқлади.

Миришкорлар даласида

Кенг дала. Баҳорнинг ёқимли шабадаси эсмоқда. Кўкдан чарақлаб боқаётган қуёш кишини астойдил меҳнат қилишга чорлайди. Ҳа, ҳозирнинг ҳар бир дами ғанимат. Буни яхши билган миришкор деҳқонлар қулай фурсатлардан унумли фойдаланиб қолиш учун ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

Мана, ўртоқ Турсун Шомаҳмудов бошлиқ комплекс-механизациялашган звенонинг кенг далаларида ҳам иш авжида. Кафтдек текисланган пайкал ўртасида универсал баралла гуруллаяпти. Агрегатни звено бошлиғининг ўзи бошқариб боряпти.

Уватда бир неча киши турли иш билан банд. Улар билан сўрашиб улгурмаган ҳам эдикки, пайкал этагига бориб қайтган универсал тўхтади. Чигит қоплаётган звено аъзолари ишни яна тезлаштиришди. Ҳа, сеялканинг барабанида чигит тугаб қолган экан. Қорачадан келган, паст бўйли, кенг яғринли йигит қопни кўтариб универсал томон кетди. Уруғни сеялкачи Мирзарустамга узатди. Бу йигит ҳам эпчил экан, бирпасда қопни бўшатди.

Биз Турсун Шомаҳмудов билан бир зум гаплашдик. У пешонасидаги терни қўли билан сидирар экан, шундай деди:

— Звеномиз аъзолари 54 гектар пахта майдонидан 32 центнердан ҳосил етиштириш ниятидалар. Сўзнинг устидан чиқиш учун ҳамма бир ёқадан бош чиқариб ишлаяпти. Биз учун кўкламнинг ҳар бир куни ғанимат. Ерга эрта уруғ ташласак, пахтамиз барвақт пишади. Шу мақсадда 2 апрелдан бошлаб экишга киришдик. Коллективимиз экишнинг биринчи кунларидан бошлаб ғайрат кўрсатяпти. Ҳар куни мўлжаллангандан ортиқ майдонга уруғ қадаяпмиз. Шу кунгача 40 гектардан ортиқ ерга 60X50 схемасида квадрат-уялаб чигит экилди. Қолган майдонларга ҳам 2—3 кундан кечикмай уруғ қадаб бўламиз. Биз бу йил ҳосилдорликни ўтган йилдагига нисбатан гектар бошига 3—4 центнерга оширмоқчимиз.

Звено пахтакорлари барча ишларни ўз вақтида бажаряптилар. Экин майдонлари минерал ва маҳаллий ўғитларга етарли тўйинтирилди. Майдонлар экиш олдидан сифатли бороналанди. Далалардан 300 тоннага яқин бегона ўт илдизлари териб олинди. Шуниси ҳам қувончлики, экиш билан бир вақтда ерга азот солиб кетиляпти.

Р. ҚОСИМОВА,
Калинин районидаги Свердлов номли колхоз.

35 ЦЕНТНЕР УЧУН

Ўтган йили ўртоқ Суяр Ҳасанов бошлиқ звено аъзолари баракали хирмон кўтарган эдилар. Ҳар гектар ер ҳисобига 28 центнердан «оқ олтин» топширилиб, зиммага олинган социалистик мажбурият ошириб бажарилганди.

— Бу йилги режамиз ҳам чакки эмас, — дейди звено бошлиғи, — 35 центнердан хирмон кўтармоқчимиз. Аъзоларимиз нима учун бундай оширилган мажбурият олди? Бунинг сабаби шуки, биз ўтган йили ҳосил етиштиришда ҳамма имкониятлардан тўла фойдалана олмадик. Айниқса чигит экишда бирмунча камчиликларга йўл қўйдик. Ҳамма картада чигит бир текисда тупроққа тушмади. Чунки еримиз нотекис эди. Натижада кўчат ердан бир текис униб чиқмади. Ўсимлик туплари кам бўлди. Бу йил ўтган йили йўл қўйилган камчиликларни такрорламаймиз. Ҳамма еримизни кафтдек текисладик. Анча миқдорда минерал ва маданий ўғит солдик. Кейин экишга киришдик. Ёмон бўлмади. Уруғ текисланган ерларга ташланаяпти. Шубҳасиз, бу кўчатимизнинг кўп бўлишини таъминлайди.

Звено аъзолари экишни бир неча кун ичида тамомлаш учун зўр ғайрат кўрсатмоқдалар. Звено бошлиғи ўртоқ Суяр Ҳасановнинг ўзи чигит экмоқда.

Т. УСМОНОВ,
Бўка районидаги «Коммунизм» колхози.

СССР ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ПОЛЬШАДА БУЛИШИ ТЎҒРИСИДА

АХБОРОТ

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети ва Польша Халқ Республикаси ҳукуматининг таклифига биноан, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи партия-ҳукумат делегацияси 1965 йил 5 апрелдан 9 апрелгача расмий визит билан Польшада бўлди.

Совет Иттифоқи партия-ҳукумат делегацияси Польшада бўлган вақтида Варшава ва Вроцлав аҳолиси билан учрашди, шунингдек баъзи саноат иншоотларини бориб кўрди. Поляк жамоатчилиги Польша ва Совет Иттифоқи халқларини бирлаштирган бузилмас дўстлик туйғуларини изҳор қилиб, делегацияни самимий кутиб олди.

Визит давомида Польша Халқ Республикаси ва СССР партия-ҳукумат делегациялари ўртасида музокаралар бўлди. Музокаралар тамомила ҳамжиҳатлик ва қардошларча бирдамлик руҳида ўтди.

Ҳар иккала томон ҳар икки мамлакат ўртасидаги мустаҳкам иттифоқ, дўстлик ва ҳамкорлик ҳар икки давлатни янада тараққий эттириш учун, Польша ва Совет Иттифоқининг хавфсизлиги учун, социализм ва тинчлик иши учун жуда катта аҳамиятга эга, деб қайд қилдилар.

Томонлар дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 20 йилга мўлжалланган шартномани имзоладилар. Бу шартнома 1945 йилда тузилган поляк-совет иттифоқининг давомидир.

Визит вақтида ҳар иккала томон халқаро вазиятнинг актуал проблемаларини муҳокама қилишди. Улар Ғарбий Германия империализмининг Ғарбдаги баъзи давлатлар ёрдами билан амалга ошираётган агрессив тадбирлари натижасида ва хусусан Германия Федератив Республикасининг ядро қуроли билан қуролланиши учун йўл очиб берадиган планлар муносабати билан Европада тинчлик ишига таҳдид қилаётган хавфга қарши кўрилаётган чораларни тамомила маъқулладилар. Ҳар иккала томон Европада хавфсизликни таъминлашга қаратилган тадбирларни муҳокама қилдилар.

Ҳар иккала томон Америка Қўшма Штатларининг Вьетнам Демократик Республикасига қарши қуролли агрессияси натижасида вужудга келган ва бутун дунёда тинчликка хавф туғдираётган жиддий вазиятни муҳокама қилдилар. Улар ана шу райондаги воқеаларнинг боришидан келиб чиқадиган хулосаларни ҳам муҳокама қилдилар. Ҳар иккала томон Вьетнам Демократик Республикаси билан тамомила бирдам эканлигини таъкидлади.

Ҳар иккала томон халқаро коммунистик ва ишчи ҳаракатининг энг муҳим проблемалари юзасидан фикрлашиб олишди. Тинчлик учун, империализмнинг агрессив ҳаракатларига қарши курашда барча социалистик мамлакатлар ҳамдўстлиги ва барча коммунистик ҳамда ишчи партияларнинг бирлигини мустаҳкамлаш ғоят зарур эканлиги таъкидланди.

Музокаралар муҳокама қилинган барча масалаларда ҳар икки томоннинг тамомила якдиллиги ва фикрларининг бир-бирига мос келганлигини тасдиқлади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Л. И. Брежнев ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати номидан Польша партия-ҳукумат делегациясини дўстлик визити билан Совет Иттифоқига келишга таклиф этишди. Бу таклиф мамнуният билан қабул қилинди.

СОВЕТ ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ВАТАНИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

ВАРШАВА, 9 апрель. (ТАСС). Леонид Брежнев бошчилигидаги СССР партия-ҳукумат делегацияси бугун Варшавадан ватанига жўнаб кетди. Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги янги Польша-Совет шартномаси имзоланиши муносабати билан делегация Польшада бўлган эди.

ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК НАМОЙИШИ

ВАРШАВА, 8 апрель. ТАСС махсус мухбирлари Г. Киселев ва В. Кузнецов хабар берадилар.

Бугун кундузи Варшавадаги маданият ва фан саройининг конгресслар залида Совет-Польша дўстлиги митинги — шаҳар меҳнаткашларининг вакиллари билан КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари Л. И. Брежнев бошчилигидаги СССР партия-ҳукумат делегациясининг учрашуви бўлиб ўтди.

Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, Ю. В. Андропов, А. А. Громико, Н. И. Крилов, Т. Я. Киселев, В. И. Дрозденко, А. Б. Аристов ўртоқлар, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. Гомулка, Польша Халқ Республикаси давлат кенгашининг раиси Э. Охаб ва Польша Халқ Республикаси министрлар советининг раиси Ю. Циранкевич бошчилигидаги Польша Бирлашган ишчи партияси ва Польша Халқ Республикаси ҳукуматининг раҳбарлари президиумга чиққанларида залда тўпланган минглаб варшаваликлар уларни гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Польшалик болалар Совет Иттифоқидан келган меҳмонларга ҳамда Польша бирлашган ишчи партияси ва Польша Халқ Республикаси ҳукуматининг раҳбарларига гулдасталар тутишди. СССР ва Польша Халқ Республикасининг давлат гимнлари ижро этилди.

Дўстлик митингини Эдвард Охаб очди.

Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Владислав Гомулка ва КПСС Марказий Комитетининг биринчи секретари Л. И. Брежнев нутқ сўзладилар.

(В. Гомулка ва Л. И. Брежнев ўртоқлар нутқининг тексти газетанинг иккинчи бетида берилган).

Учрашув охирида конгресслар залида «Интернационал»нинг улуғвор оҳанглари янгради.

Учрашувдан сўнг Польшанинг «Шленск» ашула ва рақс ансамбли катта концерт қўйиб берди.

ЎЗБЕК ДИЁРИДА КУТИБ ОЛИШ

ПРЕЗИДЕНТ АЮБХОН ТОШКЕНТДА

Совет ҳукуматининг таклифига биноан, расмий визит билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Покистон президенти фельдмаршал Муҳаммад Айюбхонни Ўзбекистон пойтахти 9 апрель кечқуруи шодиёна кутиб олди.

Шаҳар меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари Покистон, СССР ва Ўзбекистон ССР давлат байроқлари билан безатилган аэродромга тўпланишди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолари Ш. Р. Рашидов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчанов, М. М. Мусахонов, Р. Н. Нишонов, Туркистон Ҳарбий округи қўшинлари қўмондони армия генерали И. И. Федюнинский, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов, республика Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. Сахибоев, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқов, Тошкент область ижроия комитетининг раиси Э. Т. Шайхов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Х. А. Асомов, республика министрлари ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети давлат комитетларининг раислари, матбуот вакиллари бу ерга келишди.

Республиканинг давлат арбоблари Муҳаммад Айюбхон ва унинг ҳамроҳлари билан дўстона қўл қисишиб кўришдилар.

Покистон президенти билан бирга ташқи ишлар министри З. А. Бхутто, Миллат мажлисининг аъзоси шаҳзода Аврангзеб, ташқи ишлар секретари Азиз Аҳмад, Покистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси Иқбол Атхор, Покистоннинг Германия Федератив Республикасидаги элчиси Абдур Раҳмонхон, Ғарбий Покистон сув ва энергетика ресурсларини ривожлантириш ташкилотининг раиси Ғулом Исҳоқхон, Шарқий Покистон ҳукумати бош секретарининг ёрдамчиси Қамарул Ислом, информация ва радио эшиттириш министрлиги секретари вазифасини ижро этувчи Алтаф Гохар ва бошқалар ҳам келишди. Меҳмонлар орасида Покистон журналистлари группаси ҳам бор.

Покистон президентининг Ўзбекистонга қиладиган сафарида СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Д. С. Полянский, СССР Ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Б. Ф. Подцероб, Совет Иттифоқининг Покистондаги элчиси А. Е. Нестеренко, СССР Ташқи ишлар министрлиги Жанубий Осиё бўлимининг мудири В. И. Лихачев ва бошқа расмий совет кишилари унга ҳамроҳ бўладилар.

Фахрий қоровул бошлиғи рапорт беради. Покистон, СССР ва Ўзбекистон ССРнинг давлат гимнлари ижро этилади. Муҳаммад Айюбхон, Ё. С. Насриддинова ва Р. Қурбонов жангчилар сафи олдидан ўтадилар ва улар билан саломлашадилар.

Мотоциклчиларнинг фахрий эскорти ҳамроҳлигида Покистон президенти ўзига ажратиб берилган резиденцияга қараб йўл олди.

Покистон халқининг вакиллари йўлда бораётган вақтда Ўзбекистон пойтахтининг неча минглаб меҳнаткашлари уларни табрикладилар.

* * *

Президент Муҳаммад Айюбхон ва покистонлик бошқа меҳмонлар кечқурун Навоий номли опера ва балет театрида Ўзбекистон санъат усталари концертини совет давлат арбоблари билан бирга томоша қилдилар. Театр Покистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССРнинг давлат байроқлари билан безатилган эди.

Залдаги томошабинлар президентни ва унинг ҳамроҳларини самимий кутиб олдилар. Концерт бошланиши олдидан Покистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССРнинг давлат гимнлари ижро этилди. (ЎзТАГ).

ДЎСТОНА ВИЗИТ

Покистон президенти фельдмаршал Муҳаммад Айюбхон Тошкентга келганидан кейин Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов ҳузурида бўлди.

Президент билан бирга ташқи ишлар министри З. А. Бхутто, Миллат мажлисининг аъзоси шаҳзода Аврангзеб, ташқи ишлар секретари Азиз Аҳмад, Покистоннинг Совет Иттифоқидаги элчиси Иқбол Атхор ва президентнинг бошқа ҳамроҳлари бор эди.

Визитда СССР Ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Б. Ф. Подцеров, Совет Иттифоқининг Покистондаги элчиси А. Е. Нестеренко, СССР Ташқи ишлар министрлиги Жанубий Осиё бўлимининг мудири В. И. Лихачев ҳозир бўлдилар. Бу ерда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, республика Олий Совети Президиумининг секретари Р. Сахибоев, Ўзбекистон ССР Госпланининг раиси С. К. Зиёдуллаев, республика Молия министри В. М. Муродхўжаев ва Ўзбекистоннинг бошқа давлат арбоблари ҳам бор эди.

Бўлиб ўтган дўстона суҳбат вақтида Ё. С. Насриддинова ва Р. Қурбонов Муҳаммад Айюбхонни республика экономикаси ва маданиятининг тараққиёти билан таништирдилар. Покистон Президенти Ўзбекистонда ўзини ва ҳамроҳларини самимий кутиб олганликлари учун республика раҳбарларига ташаккур билдирди.

(ЎзТАГ).

ДЎСТЛИК ВА ҚАРДОШЛИК НАМОЙИШИ

Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

СССР партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи Л. И. Брежнев ўз нутқининг бошида ҳозир бўлганларни Совет Иттифоқи билан Польша ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида янги Шартнома тузилганлиги билан табриклади.

Фашизмга қарши биргаликда олиб борилган кураш, деди у, халқларимиз ўртасидаги буюк дўстликнинг мустаҳкам асосини яратди. Совет Иттифоқи билан Польша ўртасидаги муносабатларда бурилиш нуқтаси бўлиб қолган шартнома дипломатларнинг кабинетларида эмас, балки буюк озодлик жанги майдонларида вужудга келди.

1945 йил апрель ойида имзоланган шартнома Польша чегараларининг дахлсизлигини мустаҳкам суратда таъминлади, тинчлик ҳамда мамлакатларимизни равнақ топтириш ишига яхши хизмат қилди.

Совет Иттифоқи билан мустаҳкам дўстлик янги, социалистик Польшани қарор топтириш учун муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Уруш вайрон қилган ва босқинчилар талаб кетган, ўз миллий бойликларининг қарийб 40 процентидан маҳрум бўлиб қолган Польша халқ ҳокимияти йилларида ўз саноат потенциалини урушдан аввалги даражага нисбатан 10 баравар оширди ва Европадаги энг тараққий этган давлатлар қаторига ўтди.

Польша ва Совет Иттифоқи коммунистлари шу билан фахрлана оладиларки, ўзларининг тўғри интернационал сиёсатлари туфайли мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларда асрлар бўйи эксплуататор синфлар ёйиб келган миллий адоват учун ҳеч қандай ўрин қолмайди. Бу — бизнинг энг катта ғалабамиздир, деб уқтирди Л. И. Брежнев. Совет Иттифоқи ва социалистик Польша халқларининг дўстлиги бизнинг халқларимиз биргаликда дўст ва қардош бўлиб яшашларини орзу қилган Ленин ғояларининг рўёбга чиқишидир.

Совет-Польша иттифоқи иккала мамлакатимизнинг ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушмоқда, деди сўнгра СССР партия — ҳукумат делегациясининг бошлиғи. Шу билан бирга, бу иттифоқ Варшава шартномасида қатнашувчи Европадаги социалистик мамлакатлар қудратли ташкилотининг муҳим звеносидир. Бу иттифоқ бутун социалистик ҳамдўстликнинг бирлиги манфаатларига мос келади. Бу иттифоқ Европада тинчлик ва хавфсизликнинг ғоят муҳим омилидир.

Бизнинг шартномамиз Европадаги социалистик мамлакатларни бирлаштирган битимлар бутун системасининг таркибий қисми бўлиб, бутун социалистик ҳамдўстликнинг жипслигини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади. Янги шартнома Халқ Польшаси чегараларининг дахлсизлигини таъминлайди. Бу эса, жуда катта аҳамиятга эгадир. Польша учун ҳаётий муҳим бўлган бу масала умумевропа миқёсида ҳам катта аҳамиятга эга.

Азиз дўстлар, бирор кимса Халқ Польшасининг территориал бутунлигига, поляк халқининг муқаддас ғалабаларига қасд қилишга ботинар экан, бизнинг мамлакатимиз сизлар билан биргаликда уларни ҳимоя қилиб чиқади. Бунга амин бўлишингиз мумкин, деди Л. И. Брежнев.

Янги Совет-Польша шартномаси гитлеризм устидан қозонилган ғалабанинг 20 йиллиги арафасида имзоланди. Бу ажойиб бир воқеа. Фашист йиртқичларга қарши курашда ҳалок бўлган кишиларнинг хотираси бизни кўп қурбон бериб қўлга киритилган тинчликни мустаҳкам тинчликка айлантиришга чорлайди. Қасос олишни, Европа харитасини ғарбий герман империалистларининг хоҳишига қараб ўзгартиришни хаёл қилаётган кишиларнинг йўлида бартараф қилиб бўлмайдиган ғовни вужудга келтириш зарур. Совет-Польша шартномаси худди шу мақсадларга хизмат қилади.

Сўнгра ўртоқ Л. И. Брежнев совет халқининг меҳнатдаги ишлари тўғрисида ва Совет Иттифоқи қишлоқ хўжалигини ривожлантиришни таъминловчи чоралар тўғрисида гапириб берди.

Шундан кейин нотиқ бундай деди: Жаҳон социализм системасини ташкил этган давлатлар ўртасида ўтмишда мисли кўрилмаган янги типдаги муносабатлар, социалистик интернационализм принципларига асосланган муносабатлар таркиб топмоқда.

Тажриба шуни кўрсатадики, социалистик мамлакатларнинг чинакам бирлиги улуғ социалистик ҳамдўстликка қатнашувчи ҳар бир давлатнинг мустақиллиги ва суверенитетини қатъий ҳурмат қилишни талаб этади. Ҳар бир социалистик давлатнинг эркин ва мустаҳкам ривожланишдан иборат ҳуқуққа эга эканлиги, ҳар бир халқнинг ўз мамлакати тақдирини мустақил ҳал этиш, янги жамият қурилишининг умумий ҳазинасига ўз ҳиссасини қўшиш-ҳуқуқи ҳамдўстлигимизнинг ўзгармас қонунидир.

Айни вақтда шу нарса ҳам тамомила аёнки, социалистик мамлакатлар халқларининг объектив манфаатлари империализмга қарши курашда, муштарак вазифаларни ҳал этиш учун курашда уларни жипслаштиришни талаб қилади, энг мустаҳкам ҳамкорлик бўлишини ва уларнинг бир-бирларига ёрдам бериб туришларини тақозо этади. Мамлакатларимиз ижтимоий тузуми, идеологиясининг бирлиги, мамлакатларимиз ижтимоий тараққиёти олижаноб мақсадларининг бирлиги эса социализм мамлакатларининг ана шу жипслиги ва қардошларча бирдамлигини улар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг асосий, ҳал қилувчи хусусиятига айлантиради.

Социалистик мамлакатларнинг халқлари, деб сўзини давом эттирди Л. И. Брежнев, мураккаб халқаро вазиятда янги жамият барпо қилмоқдалар. Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлганидан буён ўтган йигирма йил мобайнида халқаро майдонда тинчлик, социализм кучлари ва халқлар озодлиги фойдасига жуда катта ўзгаришлар юз берди. Ҳозирги пайтда умуман инсоният ижтимоий тараққиётининг истиқболлари ҳар қачонгидан кўра кўпроқ яхшироқдир. Аммо халқаро майдонда «ким кимни енгади» деган тарихий масала курашда ва эски дунё кучларига қарши курашдагина, бу курашнинг қандай формаларда олиб борилишидан қатъий назар, социализм фойдасига ҳал этилмоқда ва ҳал этилади. Эксплуататорлар ўз ўринларини янги тузумга бўшатиб бериб, ўз ихтиёрлари билан кураш майдонидан чиқиб кетадилар, деб коммунистлар ҳеч қачон ўйлаган эмаслар. Ўз озодлиги ва мустақиллиги учун курашаётган халқлар ҳаракатига нафрат билан қараётган душман синфлар бунга йўл қўймаслик учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўришларини яхши биламиз.

Америка Қўшма Штатларининг Ҳиндихитойда қилаётган ҳаракатлари империалистларнинг тарихнинг боришини орқага буриб юбориш, ўз озодлиги ва мустақиллиги учун курашаётган халқларни бостириш йўлидаги беҳуда интилишларида нималарга қодир эканлигини кўрсатади деб сўзини давом этдиради нотиқ. Уларга Лаос ва Камбоджа ишларига сурбетларча аралашув кифоя қилмай қолипти, Жанубий Вьетнамнинг эрксевар халқига қарши қаратилган ва бир неча йилдан буён давом этиб келаётган қонли интервенция уларга кифоя қилмай қолипти. Эндиликда улар Вьетнам Демократик Республикасига қарши ошкора агрессия қилиш йўлига ўтдилар.

Тинчликсевар Вьетнам халқига қарши агрессия бошлаганлар шармандалик ва мағлубиятдан бошқа ҳеч нарсага эриша олмайдилар. Ер юзидаги тинчлик, озодлик ва тараққиёт кучларининг ҳаммаси мустамлакачиларининг жиноий ҳаракатларига қарши қанчалик жипслашиб кураш олиб борадиган бўлсалар, мустамлакачиларнинг авантюраси шу қадар тез барбод этилади.

Маълумки, Совет Иттифоқи Вьетнам халқининг адолатли курашида унга реал ёрдам бермоқда, деди сўзини давом эттириб Л. И. Брежнев. Қуйидагилар ҳаммага равшан бўлишини истаймиз: Совет Иттифоқи Вьетнам Демократик Республикасига унинг мудофаа воситаларини мустаҳкамлаш ва Америка империалистларининг агрессиясини даф қилиш учун вьетнамлик дўстларимизга зарур бўлган ҳар қандай ёрдамни кўрсатишга тайёрдир. Биз бу йўлда тўхталиб турганимиз йўқ ва тўхталиб турмаймиз.

Ҳар иккала мамлакатимиз Европада тинчлик ва хавфсизликнинг мустаҳкамланишидан астойдил манфаатдордир, деди сўнгра Л. И. Брежнев. Ҳозирги кунда Европада бевосита уруш хавфи кўринмаётир, аммо жаҳоннинг шу қисмида ҳам вазият анча кескинлашиб бораётганлигини пайқамаслик сира кечириб бўлмайдиган калтабинлик бўлур эди. Фактлар шуни кўрсатадики, Германия Федератив Республикаси Европада милитаризм ва реакциянинг доимо ошкора таянчи бўлиб майдонга чиқмоқда.

НАТОнинг кўп томонли ядро кучларини вужудга келтириш режалари, деб таъкидлади сўнгра нотиқ, АҚШ қилган ишларнинг натижасигина эмас, балки Ғарбий Германия милитаристларининг кўп йиллардан буён қилиб келаётган ишларининг ҳам натижасидир. Европадаги ва бошқа қитъалардаги тинчликсевар халқлар бу режалардан ташвишланиб, каттиқ норозилик билдираётганликлари бежиз эмас. Социалистик мамлакатлар кўп томонли ядро кучларини ҳар қандай шаклда бўлса ҳам вужудга келтиришга қатъий қарши чиқмоқдалар. Бизнинг йўлимиз равшан: Германия Федератив Республикасига сира ҳам ядро қуроли берилмасин, қасос олишни хаёл қилаётган ғарбий герман милитаристларига сира ён берилмасин!

Европадаги социалистик мамлакатларнинг жанговар иттифоқи — Варшава шартномаси ташкилоти халқларимизни ҳар қандай тасодифий ҳоллардан қўриқламоқда, Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш учун пухта хизмат қилмоқда, деб уқтириб ўтди Л. И. Брежнев. Бу ташкилот империализмнинг агрессив кирдикорлари йўлида ўтиб бўлмайдиган ғовни вужудга келтиради.

Сўнгра КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари бундай деди: ҳозирги халқаро вазиятда барча революцион кучларнинг ҳаракат бирлиги ҳар қачонгидан кўра кўпроқ зарур. Жаҳон социализм системасининг, капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг, миллий-озодлик ҳаракатининг умумий фронти империализмнинг агрессив кирдикорларига қарама қарши қўйилиши лозим.

Польша Бирлашган ишчи партияси ва бошқа марксчи-ленинчи партиялар каби КПСС ҳам ҳаракат бирлигини, империалистларнинг агрессиясига қарши, социализм, халқлар миллий озодлиги ишининг тантанаси учун, мустаҳкам тинчлик учун биргаликда кураш олиб боришни ҳозирги пайтда жаҳон коммунистик ҳаракатида бўлган келишмовчиликларни бартараф қилишнинг яхши йўли деб билади. Ана шу келишмовчиликларни жўртага бўрттириб юбориш революция, тараққиёт ва тинчлик кучларини заифлаштириши ҳамда империалистларни хурсанд қилиши мумкин, холос. Империализмга қарши биргаликда олиб бориладиган курашда барча коммунистларнинг куч-ғайратини бирлаштириш-агрессорларни жиловлаб қўйишнинг ва умумий идеалларимиз ғалабасини таъминлашнинг яхши воситасидир.

Л. И. Брежнев ўз нутқининг охирида бундай деди: Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Польша Бирлашган ишчи партиясининг замонамизнинг барча туб проблемалари юзасидан фикрлари бирлиги, мамлакатларимизнинг ҳар томонлама ҳамкорлиги Польша билан Совет Иттифоқи ўртасидаги қардошларча муносабатларни янада ривожлантиришнинг мустаҳкам негизидир. Ўртоқлар, бу қардошликни сақлайлик, халқларимизнинг бугун имзоланган шартномада ўзининг янги ёркин ифодасини топган бузилмас иттифоқини мустаҳкамлайлик ва кучайтирайлик.

В. ГОМУЛКА НУТҚИ

В. Гомулка ўз нутқини бошлаб айтдики, биз имзолаган Шартнома сиёсий жиҳатдан катта аҳамиятга эга бўлган ҳужжатдир. Польша билан Совет Иттифоқи ўртасидаги иттифоқ ва ҳамкорлик бизнинг хавфсизлигимизни ва чегараларимизнинг хавфсизлигини таъминловчи гарантия, мамлакатимизни иқтисодий ривожлантиришни рағбатлантирувчи муҳим восита, шунингдек Европадаги тинчликнинг муҳим омили бўлиб келди ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. В. Гомулка уқтириб айтдики, бутун Польша жамоатчилиги бу Шартномани хурсанд бўлиб табриклайди ва унинг Халқ Польшасини муваффақиятли ривожлантирмоқ учун бўлган жуда катта аҳамиятини юксак даражада қадрлайди.

Янги Польша-Совет Шартномаси, деди сўнгра В. Гомулка, 1945 йил 21 апрелда тузилган Шартноманинг давомидир. Бу Шартнома янги социалистик Польшани қуришга асос бўлди ҳамда бизнинг халқимиз билан Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги муносабатлар тарихидаги бурилишнинг далили бўлиб қолди, гитлерчи жаллодларга қарши биргаликда олиб боришимизга тўғри келган қонли уруш оловида туғилган иттифоқнинг юридик ифодаси бўлиб қолди.

Совет Иттифоқи билан иттифоқ бўлиб, биз ватанимиз мустақиллигини қўлга киритдик, Польшанинг Потсдамда белгилаб берилган янги чегараларини мустаҳкамлаб олдик, Европада ва жаҳонда ўзимизга муносиб бўлган ўринни эгалладик.

Биз шу иттифоққа таяниб туриб, мамлакатимизни вайроналар ва култепалар орасидан кўтариб тиклаб олдик, Польшанинг саноат потенциалини урушдан олдинги даражадагига нисбатан ўн баравар кўпайтирдик, фан, техника ва маданият соҳасида жуда катта тараққиётга эришдик. Бу иттифоқ Совет Иттифоқининг ҳаётий манфаатларига ҳам хизмат қилиб, унинг хавфсизлигини ва халқаро позициясини мустаҳкамлаб берди.

Социал тузумнинг муштараклиги ҳамда социализм ва коммунизм принципларида замонавий жамият қуришга интилаётганлигимиз, Польша Бирлашган ишчи партияси билан КПССнинг, марксизм-ленинизмнинг ижодий идеологиясига амал қилаётган мана шу партияларимизнинг қардошларча бирдамлиги ва ҳамкорлиги, деди В. Гомулка, давлатларимиз ва халқларимиз дўстлиги ва иттифоқининг мустаҳкам негизидир.

Польшанинг янги социал негизларда, янги чегараларда, Совет Иттифоқи билан иттифоқ асосида қайта тикланганлиги поляк халқи тарихида бурилиш рўй берганлигининг ифодаси бўлди. Бизнинг партиямиз туфайли, у билан халқ бирлиги фронтида бирлашган бошқа партиялар туфайли Польша меҳнаткашлари ўз давлатини вужудга келтирдилар. Бу давлат энди ҳеч қачон империалистларнинг қўлида ўйинчоқ бўлмайди, бу давлат бутун халқ манфаатларига, тинчлик ва социализм манфаатларига хизмат қилади, бу давлат кўп асрлар мобайнида биринчи марта ўлароқ ўзининг барча қўшнилари билан муносабатларини иттифоқ, ҳамкорлик ва дўстлик негизларига қуради.

Польшанинг тарихий ва сиёсий аҳволидаги бундай чуқур ўзгаришнинг манбаи бузилмас Польша-Совет Иттифоқидир.

Иқтисодий, техника ва илмий соҳалардаги ҳамкорлигимиз ва ўзаро ёрдамлашаётганлигимиз ҳам Польша-Совет Иттифоқининг ифодасидир. Бу ҳамкорлик мамлакатимиз озодликка эришган ва хўжалигимиз қайта тиклана бошлаган дастлабки кунларданоқ, экономикамизни ва илмий техника тараққиётимизни узлуксиз ривожлантириб боришнинг асосий омилларидан бири бўлди ва шу кунгача ҳам шундай омиллардан бири бўлиб келмоқда.

В. Гомулка шу муносабат билан Совет-Польша иқтисодий ҳамкорлигини акс эттирувчи жуда кўп мисолларни айтиб берди.

Польша-Совет иқтисодий ҳамкорлиги, деди у, ҳар иккала мамлакат учун катта аҳамиятга эга. Бу ҳамкорлик Польшага айниқса қўл келмоқда. Польша — Совет Иттифоқининг ташқи савдосида учинчи ўринни эгаллаб турибди, Совет Иттифоқи эса бизнинг асосий шеригимиздир. бизнинг бутун ташқи савдо оборотимизнинг салкам учдан бир қисми Совет Иттифоқи билан товар айирбошлашга тўғри келмоқда. Янги Польша-Совет Шартномасига мувофиқ, мамлакатларимиз ўзаро манфаатли негизларга ва дўстона ёрдамга, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам доирасидаги кўп томонлама ҳамкорликни амалга оширишда қатнашишга асосланган иқтисодий ва илмий-техника ҳамкорлигини ривожлантира ва чуқурлаштира борадилар.

Сўнгра В. Гомулка бундай деди:

Гитлерчилар Германияси тормор келтирилганига 20 йил бўлган ҳозирги пайтда традицион герман милитаризми Германия Федератив Республикасида яна ҳукмронлик қилмоқда, ядро қуроли олишга интилмоқда, «совуқ уруш»ни авж олдирмоқда, территорияларга даъво қилиб чиқмоқда, реванш олишни, гитлерчилар Германияси ҳарбий мағлубиятга учраганлигининг оқибатларини йўққа чиқаришни хаёл қилмоқда. Гарчи ана шу 20 йил мобайнида Европадаги вазият тубдан ўзгариб кетган бўлса ҳам ғарбий герман милитаризми тинчликка ҳамон таҳдид қилмоқда, шу сабабдан ҳам биз янги Шартномада «Аҳдлашувчи томонлар Ғарбий Германиянинг милитаристик ва реваншчи кучлари томонидан еки улар билан иттифоқ тузадиган ҳар қандай бошқа давлат томонидан бўладиган агрессия хавфини тугатмоқ учун ўзларининг қўлларида бўлган барча воситаларни биргаликда ишга соладилар», деб ёзиб қўйдик.

Германия Федератив Республикасининг даъволари мутлақо рўёбга чиқмайдиган даъволар бўлса ҳам, лекин Европадаги вазиятни заҳарламоқда ва доимий халқаро кескинликнинг манбаи бўлиб келмоқда, деди сўнгра нотиқ. Ғарбнинг ҳукмрон доиралари «зўравонлик сиёсати»дан ва қуролланиш пойгасидан, социалистик давлатларга нисбатан ҳарбий шантаж ишлатиш сиёсатидан воз кечишни истамаётирлар ва социалистик лагерга қарши курашда Ғарбий Германияни зарур иттифоқчи деб билмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси мудҳиш оқибатларга олиб келиши ва Германия Федератив Республикасининг буюк давлатчилик муддаолари ва унинг агрессив режаларига нисбатан тобора хатарли ён беришларга олиб бориши мумкин. Ядро қуролини Бундесвер генераллари тасарруфига бериш хавфи ҳали ҳам реал хавф бўлиб турибди.

Шу муносабат билан қуролли ҳужум қилинган тақдирда «барча воситалар билан» ўзаро ердамлашувни таъминлайдиган Польша—Совет иттифоқи хавфсизлигимизнинг ва халқимиз тинч меҳнатининг асосий гарантияси бўлиб келди ва ҳозирги вақтда ҳам шундай гарантиядир. Варшава Шартномаси билан бирга бу Шартнома Ғарбий Германия реваншчилари ва уларнинг иттифоқчилари томонидан бўладиган ҳар қандай агрессив кирдикорлар йўлига жуда мустаҳкам ғов солиб қўяди, яъни бутун Европада тинчлик ва хавфсизликнинг таянчи бўлади, деб уқтирди Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари.

Польша-Совет иттифоқини мустаҳкамлайдиган ва шу билан бирга социалистик давлатларнинг бутун лагерини маҳкам жипслаштирадиган бу шартномани имзолаш билан бир қаторда биз қитъамиз миқёсидаги проблемаларни янада кенг суратда, конструктив тарзда, тинч йўл билан ҳал қилишга кўмаклашишни истаймиз.

Коллектив хавфсизлик проблемаси тинчликка солинаётган хавфни бартараф этишнинг бош масаласидир, деди В. Гомулка.

Совет Иттифоқи, Польша ва бошқа социалистик мамлакатлар кўп йиллар мобайнида кескинликни юмшатиш ва коллектив хавфсизлик учун шарт-шароит вужудга келтиришга қаратилган бир қанча конкрет таклифларни ўртага қўймоқдалар. Варшава шартномаси давлатлари Варшавада ўтказилган сўнгги мажлисда ҳам худди шундай ташаббус билан майдонга чиқдилар.

Социализм кучларининг бирлиги, социалистик давлатлар билан миллий озодлик ҳаракатининг тинчлик ва халқлар мустақиллиги учун, империалистик агрессияга қарши изчил курашдаги бирлиги, деб уқтирди В. Гомулка, ҳозирги дунёда муносабатларни тинч ривожлантиришнинг энг муҳим гарантиясидир.

Ҳозирги вақтда Ҳинди-Хитойда вужудга келган аҳвол бу бирликни янада муҳим талаб қилиб қўймоқда, деди у. Шимолий Вьетнамга осмондан қилинаётган қароқчилик ҳужумлари ажал ва вайронгарчиликлар келтирмоқда, бу ҳужумлар Вьетнам халқини таслим бўлишга мажбур қилиш мақсадини кўзлаб амалга оширилмоқда. Лекин бу мақсад ҳеч қачон амалга ошмайди. Ўз озодлиги ва мустақиллиги учун курашаётган халқни ҳечқачон ва ҳечқандай воситалар билан таслим қилиб бўлмайди.

Жанубий Вьетнамдаги миллий озодлик ҳаракатига қарши Қўшма Штатлар бошлаб юборган кўп йиллик қонли уруш ва эндиликда Шимолий Вьетнам қароқчиларча бомбардимон қилинаётганлиги, деди нотиқ, империализмнинг дунёдаги позициясини мустаҳкамлаш у ёқда турсин, унинг сиёсатига нуқул зарар етказди. Империализм билан Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари ўртасидаги жарлик яна ҳам чуқурлашди.

Халқ Польшаси Вьетнам халқининг шимолда ва жанубда олиб бораётган қаҳрамонона кураши билан тўла-тўкис бирдам эканлигини изҳор қилади ва осмондан қилинаётган ҳужумларни, бомбардимонларни ва бошқа агрессия ҳаракатларини дарҳол тўхтатишни, Женева битимларига риоя қилишни ва Вьетнам халқига ўз тақдирини мустақил ҳал қилиш ҳуқуқи берилишини талаб қилади. Биз Вьетнам Демократик Республикасини агрессив зўравонлик қурбони қилиб қўймаган ва ўзининг суверенитети ва хавфсизлигини ҳимоя қилиш учун унга тобора самарали ёрдам кўрсатишга тайёр турган Совет Иттифоқи билан бирдам эканлигимизни билдирамиз. Бизнинг партиямиз социалистик лагердаги ихтилофларни бартараф этишга ва тинчлик ҳамда халқлар мустақиллигини ҳимоя қилиш ишида барча партиялар ва социалистик давлатларнинг биргаликда ҳаракат қилишини таъминлашга қаратилган ҳар қандай чораларни ҳам қизғин қўллаб-қувватлайди.

Сўзининг пировардида В. Гомулка бундай деди: Бизнинг Совет Иттифоқи партия-ҳукумат делегацияси билан олиб борган музокараларимиз сидқидил дўстлик, тўла ҳамжиҳатлик ва қарашларнинг батамом бирлиги вазиятида ўтди. Бу музокаралар бундан буён мустаҳкам сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳамкорлик қилишимиз учун, Польша билан Совет Иттифоқининг халқаро майдонда ялпи тинчлик манфаатларини кўзлаб биргаликда ҳаракат қилиши учун самарали ва фойдали бўлди. Музокараларнинг якунида Шартнома имзоланди. Бу Шартномада иккала томон: «Доимий бузилмас дўстликни мустаҳкамлаб борамиз, ҳар тарафлама ҳамкорликни ривожлантирамиз ҳамда тенг ҳуқуқлилик, суверенитетни ҳурматлаш ва иккинчи томоннинг ички ишларига аралашмаслик принципларида, социалистик интернационализм руҳида бир-биримизга ёрдам берамиз»,— деб тантанали ваъда бердилар.

ВАРШАВАДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

ВАРШАВА, 8 апрель. (ТАСС). СССРнинг Польша Халқ Республикасидаги элчиси А. Б. Аристов СССР партия-ҳукумат делегациясининг Польша Халқ Республикасида бўлиши шарафига катта қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, Ю. В. Андропов, А. А. Громико, Н. И. Крилов, Т. Я. Киселев, В. И. Дрозденко, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари В. Гомулка, Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси Э. Охаб, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси Ю. Циранкевич, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг секретарлари, Польша Халқ Республикаси Давлат кенгашининг ва ҳукуматининг аъзолари, Польша қўшинининг генераллари ва офицерлари, фан, маданият ва санъат арбоблари, Польша жамоатчилигининг жуда кўп вакиллари ҳозир бўлдилар.

Қабул маросими самимий, дўстона вазиятда ўтди.

ШАРТНОМА ИМЗОЛАНДИ

ВАРШАВА, 8 апрель. (ТАСС махсус мухбирлари). Бугун бу ерда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Польша Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартномани имзолаш маросими бўлиб ўтди.

Ҳукумат биносининг колонна зали Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, Ю. В. Андропов, А. А. Громико, Совет партия-ҳукумат делегациясининг бошқа аъзолари, В. Гомулка, Э. Охаб, Ю. Циранкевич, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзолари ва марказий комитет секретарлари, Польша Халқ Республикаси давлат кенгашининг ва ҳукуматининг аъзолари шартномани имзолаш учун бу ерда ўтказилган маросимга келдилар.

Икки халқ, икки мамлакат дўстлиги ва қардошлигининг тарихий ҳужжатини Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Президиумининг ваколати билан Л. Брежнев, А. Косигин, Польша Халқ Республикаси давлат кенгашининг ваколати билан В. Гомулка, Ю. Циранкевич имзоладилар.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

ВЬЕТНАМ ХАЛҚИНИ АҚШ ИМПЕРИАЛИСТЛАРИДАН ҲИМОЯ ҚИЛАЙЛИК

ЖАЗОИР, 8 апрель. (ТАСС). Бу ерда Совет Иттифоқи ва Жазоир Халқ Демократик Республикаси Африка-Осиё бирдамлиги миллий комитетлари делегациялари ўртасида Жазоирда бўлиб ўтган музокаралар тўғрисида қўшма ахборот эълон қилинди.

Осиё Африка халқлари бирдамлиги ташкилоти доирасида 1965 йил 5 апрелда бўлиб ўтган учрашув вақтида, дейилади ахборотда, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг раиси Мирзо Турсунзода ва шу комитет аъзоси Алексей Тепляшин, Африка-Осиё бирдамлиги Жазоир комитетининг раиси Муҳаммад Язид ва шу комитет бош секретарининг ўринбосари Аҳмад Замерлин Африка-Осиё халқлари бирдамлигини мустаҳкамлашнинг актуал масалаларини муҳокама қилдилар. АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг Шимолий Вьетнам осмон чегараларига бостириб кирганлиги, дейилади сўнгра ахборотда, Америка империалистлари уруш ҳаракатларини Вьетнамнинг жанубидан шимолига кўчириш ниятида эканликларини равшан кўрсатиб турибди. Америка империалистлари напалм ва газни ишга солиб уруш олиб боришнинг ваҳшиёна усулларидан фойдаланаётганлиги ҳам уларнинг жиноий режаларидан дарак бермоқда.

Американинг бу агрессияси, дейилади ахборотда, Шарқи-Жанубий Осиёдаги барча халқларнинг хавфсизлигига доимо таҳдид солиб туриш учун Вьетнамни бир базага айлантириб олишга ҳам қаратилгандир.

Африка-Осиё бирдамлиги Совет ва Жазоир комитетлари Жанубий Вьетнам миллий озодлик фронтининг курашини сўзсиз қўллаб-қувватлашларини яна бир марта билдирадилар, шунингдек Вьетнам Демократик Республикасининг халқи ва ҳукумати Америка агрессиясига бераётган зарбани қўллаб-қувватлайдилар.

Африка ва Осиё халқлари шунингдек озодлик ва адолат ишини қадрловчи барча халқлар Американинг Вьетнамдаги агрессиясини ғазаб билан қоралашлари ва Вьетнам халқига маънавий мадад изҳор қилиб, моддий ёрдам кўрсатишлари, шу тариқа Америка қўшинларининг олиб чиқиб кетилишига, Вьетнамни бирлаштиришни ва унинг мустақиллигини гарантияловчи Женева битимларига риоя қилинишига эришишлари лозим.

КАМБОДЖАГА БАҒИШЛАБ ХАЛҚАРО КЕНГАШ ЎТКАЗИШ УЧУН

Камбоджа Ташқи ишлар министри Кун Бик 1965 йил 15 мартда Ҳинди-хитойга бағишлаб 1954 йилда ўтказилган Женева кенгашининг ҳамраиси — СССР Ташқи ишлар министрига телеграмма юбориб, Камбоджанинг бетарафлиги ва территориал бутунлигини гарантиялаш учун Женевада ёки бошқа ҳар қандай жойда шу кенгашнинг қатнашчиларини ошиғич равишда чақиришни илтимос қилди.

3 апрелда СССР Ташқи ишлар министрлигида Буюк Британиянинг Москвадаги элчиси Х. Тревельянга қуйидагилар айтилди: Совет ҳукумати Камбоджа ҳукуматининг ўз мамлакати мустақиллиги, бетарафлиги ва территориал бутунлигини таъминлаш йўлида сарфлаётган куч-ғайратини доим қўллаб-қувватлаб, 1954 йилги Женева кенгашининг ҳам раиси бўлган Англия ҳукуматига Камбоджага бағишлаб халқаро кенгаш чақириш тўғрисида қўшма мактуб эълон қилишни таклиф қилади.

ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИ СОСТАВИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

ХАНОЙ, (ТАСС). Бу ерда Вьетнам Демократик Республикаси миллат мажлиси доимий комитетининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

«Нян Зан» газетасининг хабар беришича, доимий комитет ҳукумат кенгашининг таклифига мувофиқ бир қанча қарорлар қабул қилди. Жумладан, Бош министрнинг ўринбосари Нгуен Зуи Чинни ўриндошлик йўли билан Ташқи ишлар министри қилиб тайинлашга ва Суан Тхюнни саломатлиги ёмонлашганлиги туфайли Ташқи ишлар министри вазифасидан озод қилишга қарор қилинди. Хоанг Ань қишлоқ хўжалик министри қилиб, Нгуен Кон Давлат план комитетининг раиси қилиб, Чан Хиу Зик бош министр канцелярияси ҳузуридаги министр қилиб ва Данг Вьет Туя Молия министри қилиб тайинландилар.

Озарбайжон ўзининг чиройли гиламлари билан машҳур. Айниқса Кировобод гилам комбинати маҳсулотларига талаб катта. Суратда: комбинатда машинада гилам тўқиш пайти.

Н. Игнатьев фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

Вьетнам ватан фронти Марказий комитетининг пленуми

ХАНОЙ, (ТАСС). 5-6 апрелда Ханойда Вьетнам ватан фронти Марказий комитетининг XI кенгайтирилган пленуми бўлиб ўтди. «Нян Зан» газетасининг хабар беришича, пленум Вьетнам ватан фронти марказий комитети президиумининг докладини тинглади ва ўзининг 1965 йилги фаолиятининг асосий йўналишларини белгилаб олди.

Пленум Жанубий Вьетнамдаги революциянинг ўсиб бораётган ва кечиктириб бўлмайдиган талабларини ҳисобга олиб, омма орасида сиёсий ва идеология ишини кучайтириш, «ҳар бир киши икки кишининг ишини бажариши керак» ҳаракатини янада кенг авж олдириш, Шимолий Вьетнам халқининг барча маънавий ва моддий кучларини миллий мудофаани мустаҳкамлаш учун сарфлашга қарор қилди.

Пленум Жанубий Вьетнамни озод қилиш миллий фронти марказий комитетига телеграмма йўллади. Телеграммада пленум Жанубий Вьетнамнинг озод қилинишига ва ватаннинг бирлаштирилишига қатъий ишонч билдирди.

БИН БЕЛЛА ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

ЖАЗОИР, 9 апрель. (ТАСС). Жазоир Халқ Демократик Республикасининг президенти Аҳмад Бин Белла кеча Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг раиси Мирзо Турсунзодани қабул қилди ва у билан суҳбатлашди. Суҳбатда Африка-Осиё бирдамлиги Жазоир комитетининг раиси Муҳаммад Язид ва СССРнинг Жазоирдаги элчиси Н. М. Пегов қатнашдилар.

ПАРТИЗАНЛАР БИЛАН БЎЛГАН ЖАНГЛАРДА

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Жанубий Вьетнам партизанлари Меконг дарёси делтасида уч кун давомида олиб борган жанглар вақтида Американинг икки вертолетини ва бир қирувчи-бомбардимончи самолётини уриб туширдилар. Ассошиэйтед Пресс агентлиги мухбирининг хабар беришича, Америка — Сайгон қўшинларидан 22 киши, шу жумладан 6 америкалик ўлдирилган, 69 киши ярадор қилинган.

Партия-давлат контроли амалда

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ — ДАВЛАТ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

ЗАКАЗЧИЛАР РАНЖИМАСИН

Область партия-давлат контроли комитети Тошкент ремонт-экскаватор, Қўйлиқ ва Далварзин ремонт-механика заводларида ишни ташкил этиш ҳамда машиналар ремонти сифатини текширди. Шу нарса маълум бўлдики, мазкур заводларда экскаваторлар, двигателлар ва запас қисмларни ремонт қилишда техник қоидаларга риоя қилмаслик ҳоллари рўй бермоқда. Натижада сифатсиз маҳсулот тайёрланаяпти. Бу заказчилар ўртасида жиддий норозилик туғдирмоқда.

Ремонт-экскаватор заводи ўтган йили 14 та рекламация олди. Шулардан 12 таси двигателларни ва иккитаси экскаваторларни сифатсиз ремонт қилиб берилганлиги учун юборилган. Нега шундай?

Корхонада ремонтни ташкил этишда тез-тез мавжуд техника шартларидан чекиниб турилади. Заводга ремонт учун юборилган экскаваторлар актсиз қабул қилинади. Масалан, 4949-экскаваторнинг 80 процент қисми ремонт қилингандан сўнггина ведомость тузилган.

Завод цехларида экскаватор ва двигателларни ремонт қилишнинг тасдиқланган аниқ графиги йўқ. Ой охирига келиб штурмчилик авжига минади. Маҳсулотнинг 60 процентдан кўпроғи учинчи ўн кунликда ишлаб чиқарилмоқда. Мана мисол. Март ойининг икки ўн кунлигида атиги бир экскаватор ва йигирма дизель ремонтдан чиқди. План бўйича беш экскаватор ва 36 дизель ремонт қилиниши лозим эди.

Корхонада тайёргарлик ишлари ва ремонт процесси ёмон ташкил этилган. Брак қилинган ёки нуқсони кўп деталлар узел ва экскаваторларни йиғадиган жойда қалашиб ётаверади. Бракни ҳисоб-китоб қилишда тайинли тартиб йўқ. Қуюв цехининг иши корхона эҳтиёжларини мутлоқ қониқтирмаяпти. Цехда қуйилмалар сифати учун курашилмайди. Заводда ишлаб чиқариш маданияти паст даражада.

Қўйлиқ ремонт-механика заводида ремонтни ташкил этиш бирмунча яхши. Лекин бу корхонада ҳам жиддий нуқсонлар мавжуд. Айниқса бу гап двигателлар ремонтига тааллуқли. Бултур завод заказчилардан 134 рекламация олди. Брак эвазига 4565 сўм зиён кўрди. Рекламацияларнинг кўпчилиги ёнилғи аппаратураси ва форсункаларнинг тез ишдан чиқиб қолаётганлиги, оралиқдаги шестернялар ва ёғ насослари ҳамда бошқа деталларнинг кўп синаётганлиги учун юборилган.

Шу сингари нуқсон Далварзин ремонт-механика заводида ҳам бор. Корхонада двигателлар ва запас қисмлар сифатсиз ремонт қилинмоқда. Двигателларни қисмларга ажратиш учун мослама ва стенднинг йўқлиги ремонт сифатига салбий таъсир кўрсатмоқда. Ўтган йили завод буюртмачилардан 11 та норозилик хати олди.

Область партия-давлат контроли комитети ремонт-экскаватор, Қўйлиқ ҳамда Далварзин ремонт-механика заводларининг директорлари Карицкий, Сафаров, Половинский ўртоқларнинг эътиборини мазкур корхоналарда маҳсулот сифати пастлигига қаратди. Улардан йўл қўйилаётган камчиликларни икки ҳафта ичида бартараф этиш ҳамда ремонт сифатини яхшилаб, машина ва механизмлар чидамлилигини оширишни таъминлашни талаб этди.

ТЕХНИКАНИ ҚАДРЛАНГ

Область партия-давлат контроли комитети томонидан Бўка районидаги «Гулистон» колхозини текшириб кўрилганда шу нарса маълум бўлдики, бу хўжаликнинг машина-трактор парки кўкламги дала ишларига тахт қилинмаган. Текшириш пайтида колхознинг 37 чопиқ тракторидан 26 таси дала ишларига тайёрлиги аниқланди. 6 та трактор энди ремонт қилинаяпти. «Универсаль» маркали бешта тракторни ремонт қилишга киришилган эмас. Мавжуд культиватордан атиги бештасигина тайёр.

Колхоз бир вақтнинг ўзида ерга ҳам ўғит соладиган сеялкалар учун мосламалар билан таъминланмаган. Хўжаликнинг автомобиль парки дала ишларига шай эмас. 16 автомашинадан 6 тасигина ишга яроқли.

Ремонтдан чиқариб, тахт қилиб қўйилган чопиқ тракторларида ҳам нуқсон кўп. Бу нуқсонларни бартараф этмай туриб тракторларни кўнгилдагидек ишлатиб бўлмайди.

Ремонтдан чиққан 6 та чопиқ тракторини текшириб кўрилди. Ҳаммасидан камчилик топилди. Масалан, «ДТ-24» маркали 3-тракторда 11 та нуқсон аниқланди. Жумладан, бошқарув рулининг люфти яхши эмас, гидросистемаси ишламайди, регуляторининг бошқарув тягаси мустаҳкамланмаган, 2 та мустаҳкамловчи болти йўқ.

Экишга тайёр дейилган 8 та сеялка текшириб кўрилди. Барчасида камчиликлар бор. Иккита сеялкада маркер йўқ. Иккита сеялканинг сошниги қайилиб қолган. Сеялкаларнинг ҳаммасида сошниклар қатор ораларига мослаб созланмаган.

Динамометрларни тайёрлаш ва сим тортувчи станцияларни ремонт қилишга текшириш пайтидагина киришилди. Колхозда қишлоқ хўжалик техникасига хўжасизларча муносабатда бўлинаяпти. Янги кўрак йиғувчи машиналар учта пахта териш ва 8 та кўрак чувиш машинаси ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Область партия-давлат контроли комитети қишлоқ хўжалик техникасига бефарқ муносабатда бўлаётган ўртоқларни огоҳлантирди. «Узсельхозтехника» Пискент бўлимининг бошқарувчиси В. Погорелов ва бош инженери Р. Аҳмеддинов ўртоқлар техника ремонтига назоратни бўшаштириб юборганликлари кўрсатиб ўтилди. Гулистон колхозининг раиси И. Ҳайдаров ва механизация бўйича раис ўринбосари Т. Ҳамроев ўртоқларни техникани асрашда йўл қўйилган камчиликлари учун огоҳлантирди. Бўка ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғи К. Содиқов ва «Узсельхозтехника» Бўка район бирлашмасининг бошқарувчиси А. Парамонов ўртоқлар зиммасига қишлоқ хўжалик техникасини тезда мавсумга шай қилиш тадбирларини кўриш ҳамда ремонтдан чиққан техникадаги мавжуд нуқсонларни бартараф этиш вазифаси юклатилди.

Ушбу суратларда сиз умумхалқ контролида фаол иштирок этаётган кўмаклашувчи группа раисларини кўриб турибсиз. (Чапдан) С. Ким («Бўка» совхози), Ш. Эргашев (Орджоникидзе районидаги К. Маркс номли колхоз), Р. Мирзақулов (Бекободдаги Дзержинский номли колхоз), А. Марченко (2-«Оққўрғон» совхози) ва А. Тўйчиев (Калинин районидаги «Ленин йўли» колхози) ўртоқлар.

А. Абалян фотолари.

ЖОНКУЯР КЎМАКЧИЛАР

Хўжалигимизнинг ҳар бир соҳасида эришилаётган ютуқларда жонкуяр кўмакчиларимизнинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ана шуни ҳисобга олиб партия-давлат контроли комитетига кўмаклашувчи группа ва постларнинг ишига раҳбарлик қилишни тинмай яхшилаб бориш учун курашади. Халқ назоратчилари ўзларининг асосий диққат эътиборларини ишлаб чиқаришнинг зарбдор участкаларига қаратмоқдалар. Улар маҳсулот етиштиришни кескин кўпайтириш, таннархини арзонлаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, ер, техникадан тўғри фойдаланишни йўлга қўйишда бизга жуда катта ёрдам бермоқдалар. Биз уларга бу соҳада конкрет кўрсатма бериб, ташаббусларини ўз вақтида қўллаб-қувватлаб турамиз. Кўмаклашув группаси партия комитетининг мажлисида тасдиқланган план асосида иш олиб боради. Партия ташкилоти халқ контролёрларини олдимизда турган вазифаларнинг моҳиятини тўла англаб етиш, масалага сезгирлик, қатъиятлик билан муносабатда бўлиш руҳида тарбияламоқда. Уларни янги кишини тарбиялаш соҳасида янги ишларга руҳлантирмоқда.

Кўмаклашувчи группа ва постлар контролликни амалга оширишда хилма-хил форма ва усуллардан фойдаланишга ҳаракат қиладилар. Масалан, ҳужжатли ревизия ўтказиш, рейдлар, оммавий кўриклар ташкил қилиш сингари ишлар жуда яхши натижа беряпти. Бирор текшириш ўтказилгач, аниқланган камчиликларни бартараф қилиш юзасидан группа аъзолари ўзларининг таклиф ва мулоҳазаларини ишлаб чиқадилар. Сўнгра уларни умумлаштириб бошланғич партия ташкилотининг умумий йиғилиши ёки бюро мажлисларида муҳокама қиладилар. Тегишли чора ва тадбирлар белгилайдилар.

Ана шу зайлда иш олиб борган назоратчилар ўтган йили анчагина ишларни қилиб қўйдилар. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, колхоз экономикасини мустаҳкамлашда уларнинг қўшган ҳиссаси салмоқли бўлди.

Бир сўз билан айтганда кўмаклашувчи группа ва унинг постлари аъзоларининг амалий ёрдами энди қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма соҳасида сезилиб турибди. Улар хўжалигимизнинг асосий тармоғи-пахтачиликни эрта куздан бошлаб то кеч кузгача ўзларининг қатъий назоратларига оладилар. Масалан, экиш агрегатларининг қандай ремонт қилинганлиги текширилди ва аниқланган камчиликлар устахона коллективининг ўртасида муҳокама қилиниб тегишли чоралар кўрилди.

Етти йилликнинг сўнгги йилида янги марраларга интилаётган колхозимиз аъзолари шу кунларда КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорларидан ғоят руҳланган ҳолда меҳнат қилмоқдалар. Қишлоқ хўжалигини химиялаштириш ва интенсивлаш — белгиланган вазифаларни муваффақиятли ҳал қилишнинг асосий шартидир. Халқ назоратчилари бу соҳада амалга оширилаётган тадбирларнинг яхши натижа беришини таъминлаш учун ҳар қачонгидан ҳам сезгирлик ва хушёрлик билан иш олиб бормоқдалар.

Ҳозирги кундаги асосий вазифа чигит экишни тез ва соз ўтказишдир. Халқ назоратчилари ёрдами билан бу ишга анча пухта тайёргарлик кўрилди. Механизаторлар, тюпкочи звено бошлиқларининг иштирокида текшириш ўтказилди. Бунда шу нарса аниқландики, баъзи бир участкаларда ариқ-зовурларни тозалаш ва далага маҳаллий ўғит ташиб чиқариш ишлари қониқарсиз бораётган экан. Бу масала дарҳол колхоз правлениесининг кенгайтирилган актив мажлисида муҳокама қилинди.

Колхоздаги барча ариқ-зовурлар сифатли тозаланди. Далага 4150 тонна маҳаллий ўғит ташиб чиқарилди. 2810 тонна компост тайёрланди. Назоратчиларимизнинг ташаббуси билан давлат томонидан берилган минерал ўғитларни ташиб олиш ва уни сақлаш соҳасида йўл қўйилаётган камчиликлар ҳам вақтида аниқланиб, тузатилмоқда.

Баъзилар партия-давлат контроли фақатгина кўзбўямачиларни, бюрократларни, текинхўрларни фош қилиш учун хизмат қилади деб ўйлайдилар. Бу мутлақо нотўғри. Халқ контролининг асосий мақсади кишиларни тарбиялаб, хато ва камчиликларнинг олдини олишга хизмат қилиши керак. Агар одам хато қилса, уни жазолашдан кўра осон нарса йўқ. Гап ана шу хатонинг олдини олиб одамни тўғри изга солиб юборишдадир. Халқ назоратчилари ана шуни яхши тушунган ҳолда иш олиб боришлари керак. Адолат Рўзиматова, Омонбой Деҳқонов, Ҳошим Бўрибоев, Йўлдош Арслонов каби назоратчиларимиз бу соҳада ҳамманинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

Колхоз партия ташкилоти халқ контролига раҳбарлик қилишни ўзи олиб бораётган ташкилий-сиёсий ишларнинг ажралмас қисми деб билади. Лекин бу соҳада камчиликларимиз ҳам йўқ эмас. Баъзида масалани яхши тушуниб олмасдан ҳал қилишга киришамиз. Оқибатда кўриладиган тадбирлар кўнгилдагидай натижа бермайди. Кўмаклашувчи группа ва постларнинг баъзи бир аъзолари ўз вазифаларини яхши тушуниб олган эмаслар. Шу туфайли улар айрим масалаларни ҳал қилишга келганда ожизлик қилиб қоладилар. Биз бундан буёнги ишимизда ана шуларни ҳисобга оламиз ва халқ назоратчиларига партия раҳбарлигини янада такомиллаштириш учун курашамиз.

Район партия комитети ва партия-давлат контроли комитети бу соҳада бизга тегишли ёрдам бериши, маслаҳат, йўл-йўриқлар кўрсатиб туриши керак.

М. БЕГМАТОВ,
Бекобод районидаги Ленин номли колхоз партия ташкилотининг секретари.

НАВБАТДАГИ РЕЙД

Оҳангарон ГРЭСи коллективининг ҳаётида халқ назоратчилари катта роль ўйнамоқдалар. Ишдаги ҳар бир камчилик муросасиз, жонкуяр назоратчилар эътиборидан четда қолаётгани йўқ.

Станцияда партия-давлат контролига кўмаклашувчи бешта группа ва шунча пост ташкил этилган. Группа ва пост аъзоларининг кўпчилиги турли касб эгалари — ишлаб чиқариш командирлари, илғор ходимлар, актив жамоатчилар, ҳалол меҳнатлари билан энергетиклар ишончини қозонган кишилардир. Улар ўз участкаларида халқ назоратини ҳар томонлама кучайтириб, камчиликларни аниқлаш ва тугатишда станция маъмурияти ҳамда партия ташкилотига яқиндан ёрдам кўрсатмоқдалар.

Кўмаклашувчи группа аъзолари И. Петренко ва В. Бабушкин ўртоқлар навбатдаги рейд ўтказилаётган пайтда қуйидаги ҳодисага дуч келдилар. Ремонт-қурилиш цехи ёнига териб қўйилган ёғоч материаллар назоратсиз қолган. Бу материаллар темирйўлнинг шундоқ ёқасига қўйилганлиги сабабли ўт чиқиш хавфи бор эди. Бунинг устига ўтга қарши курашда қўлланиладиган зарур анжомлар, керакли сув тахт қилиб қўйилмаган. Материаллар сақланадиган цехда эса бошқа буюмлар қатори тез алангаланувчи моддалар ҳам бор эди. Асбоб-ускуналар очиқ ҳавода, ёмғир таъсирида ўтмас матоҳга айланиб қолаёзган эди.

Назоратчилар станция маъмуриятига акт топширдилар. Бу актда давлат мулкига бефарқ қараётган айбдор шахсларнинг номи, камчиликларни тездан йўқотишга қаратилган тадбирлар тўғрисида таклифлар бор эди. Станция директори зудлик билан буйруқ чиқарди. Аниқланган камчиликлар йўқотилди.

Шу йилнинг бошларида қозон цехи етарли ёритилмаётгани маълум бўлди. Ишчилар шу цех кўмаклашувчи группасининг раиси В. Пчеловдан бу масала билан қизиқиб кўришни илтимос қилдилар. В. Пчелов унинг сабабларини ўрганиб, маъмуриятга маълум қилди. Қозон цехи тезда ёруғ ҳолга келтирилди.

Халқ назоратчилари ҳамиша давлат, коллектив манфаатларини кўзлаб иш тутмоқдалар. Улар айниқса ишчиларга маиший хизмат кўрсатиш масаласи билан кўп қизиқаётирлар. Станция ҳовлисидаги буфетнинг сотувчиси А. Кузьмичева савдо қоидаларини бузаётганлиги тўғрисида шикоят тушди. Кўмаклашувчи группа аъзоси В. Огорешев бу масалани синчиклаб текширди. Шикоятдаги фактлар тасдиқланди. Группа мажлисида буфетчи Кузьмичева жиддий огоҳлантирилди.

Кўмакдошлар фаолиятидан бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Муҳими шундаки, ҳеч бир сигнал жавобсиз қолмайди. Назоратчилар шикоят тушишини кутиб ўтиришмайди, балки партия бюросида тасдиқланган план асосида вақти-вақти билан ҳар хил текшириш ва рейдлар ўтказиб туришади. Шундай қилинганда камчиликларнинг олди олинади. Ахир, рўй берган камчиликни тузатишдан кўра унинг олди олингани афзал эмасми!

Назоратчилар ўзаро тез-тез учрашиб турадилар. Бундай учрашувларда улар тажриба алмашадилар, бир-бирларидан ўрганадилар. Яқинда бўлиб ўтган группа раислари ва пост бошлиқларининг семинари ҳам шу мақсадни кўзда тутди. Семинар қатнашчилари қилинган ишларга якун ясадилар, халқ назоратчиларининг фаолиятини тағин ҳам жонлантириб юбориш тадбирларини белгилашди.

М. ДОКТОРОВ,
П. САЛЬНИКОВ.

ЯХШИ ТАШАББУС

Область партия-давлат контроль комитетининг штатсиз инспектори ўртоқ Г. Александров ташаббус кўрсатиб ишлаяпти. У тез-тез жойларда бўлиб, кўмаклашув группаси аъзолари билан учрашиб туради. Қўлидан келган ёрдамини улардан аямайди.

Яқинда ўртоқ Г. Александров Янгийўл шаҳридаги гидролиз заводида бўлди. Ариза ва шикоятларни қабул қилиш куни ўтказди. Бу ҳақда ҳамма цехларга олдиндан хабар қилинди. Кўринарли ерларга эълонлар ёпиштирилиб қўйилди.

Қабул кунида кўмаклашув группасининг раиси М. Курилко, Узбекистон ССР Олий Советининг депутати Ю. Турсунбоев ўртоқлар ҳам иштирок этдилар. Штатсиз инспектор ариза ва шикоятларни қабул қилиш билан бирга камчиликларни тузатиш юзасидан ўзининг фикр ва мулоҳазаларини айтиб, ишчиларнинг кўнглини олди.

Ишчилар планлаштиришдаги камчиликлар ҳақида инспекторга бирма-бир гапириб беришди. Халқ хўжалиги кенгашидаги ўртоқлар бу завод имкониятларини тўла ҳисобга олмаган ҳолда маҳсулотни, жойларга жўнатишни нотўғри планлаштирибди. Қипиқ — заводнинг асосий хомашёси ҳисобланади. Аммо халқ хўжалиги кенгаши корхонани етарли миқдорда қипиқ билан таъминламасдан туриб, кўплаб спирт ишлаб чиқаришни талаб этаяпти. Бу эса маҳсулотнинг таннархини арзонлаштиришга салбий таъсир қилмоқда.

Бир неча ишчи шаҳар Совети завод посёлкасини обод қилиш, турар-жой биноларининг ремонтини ўтказиб туриш, электр чироқлари билан ёритиш, кўча ва йўлкаларни, ариқ ва кўприкларни тартибга солишга эътибор бермаётгани ҳақида гапирди. Ҳа, у ерда бир тузуккина дорихона ҳам йўқ. Телефон ишламайди. Ишчи Холиқовнинг аризасида ҳам жон бор эди. У чорва моли сотиб олмоқчи бўлибди. Шу мақсадда ёрдам сўраб завод маъмуриятига мурожаат қилган. Аммо унинг ҳақли талаби бухгалтернинг беғамлиги билан вақтида қондирилмаган. У. Умиров, С. Тартасинова каби ишчилар ҳам турар-жой биноларининг ремонти учун шифер ва бошқа қурилиш материалларини сўрашган. Бу илтимослар ҳам оқибатсиз қолиб кетган.

Меҳнаткашлардан тушган ариза ва шикоятларнинг ҳар бири диққат эътиборга сазовордир. Шу сабабли ҳам ўртоқ Г. Александров ҳар бир кишининг талабига жуда эътибор билан қулоқ солади. Шу билан бирга уларни амалга оширишда ўзининг муносиб ҳиссасини қўшажагини айтади. Штатсиз инспектор шаҳар Совети, завод маъмуриятига мурожаат қилди. Меҳнаткашларнинг ҳақли талаб ва эҳтиёжларини уларга маълум этди. Заводни хомашё билан таъминлаш ҳамда планлаштиришдаги камчиликлар область партия-давлат контроли комитети эътиборига ҳавола қилинди. Бу эса ёмон бўлмади. Ҳозир жойларда ариза ва шикоятларда кўрсатилган талабларни амалга ошириш юзасидан бир қанча зарур чоралар кўрилмоқда.

Н. Г. Александров томонидан ташкил этилган ариза ва шикоятларни қабул қилиш куни жуда фойдали бўлди. Бундай яхши ташаббусни ҳамма ерда қўллаб-қувватлаш ва кенг йўлга қўйиш керак.

М. ҒОЗИЕВ.
область партия-давлат контроли комитетининг штатсиз инспектори.

ЭЛ МУЛКИ—МУҚАДДАС

Группа аъзолари тушган шикоятни текширишга киришдилар. Масала жиддий. Биргина 4-бўлим фермасидан 61 бош қўй йўқолибди. Қандайдир ҳаром қўл аралашган бу ерга. Фермада текшириш бошланди. Назоратчилардан кўз илғамас камчиликлар ҳам қочиб қутула олмади. Барча ҳужжатлар ғалвирдан ўтказилди. Кишилар билан суҳбатлашилди. Сигнал тўғри. 61 бош қўйнинг номи бор-у, ўзи йўқ. Айбдорлар тезда аниқланиб, йўқолган қўйлар ундириб олинди. Қўйчилик базаси бригада бошлиғи Мулдабеков ўз вазифасидан бўшатилди. Ветеринария бош врачи Епаевга эса совхоз Совети мажлисида виговор берилди.

«Бўка» совхози кўмаклашувчи группаси участкалардаги «Комсомол прожектори» штаблари ва кўмаклашувчи постлар билан ҳамкорликда ишлаб совхоз экономикасини юксалтиришга, камчиликларни рўй-рост очиб ташлашга алоҳида ҳисса қўшмоқда. Ўтган йили совхозда пахта топшириш плани ортиғи билан адо этилди. Ҳар гектар майдондан пландаги 18 центнер ўрнига 19,6 центнер «оқ олтин» йиғиб олинди. Хўжаликнинг бошқа тармоқлари ҳам унумли бўлди.

Совхоз назоратчилари бу йил ҳам ғайрат билан ишламоқдалар. Группа ҳаракатда. Назоратчилар хўжаликнинг турли соҳалари бўйича ихтисослашган ҳолда иш тутмоқдалар. Шу йилнинг февраль ойида группа аъзолари совхозда техника ремонти қай даражада эканлиги билан шуғулландилар. Бу соҳада ҳам камчиликлар бор экан. Ремонт сифати ёмон. График бузилган, агрегатлар очиқ ҳавода сақланаяпти. Айниқса совхознинг 3-бўлимида бу аҳвол ачинарли эди. Назоратчилар камчиликларни аниқлаб уни совхоз партия ташкилоти муҳокамасига тақдим этдилар. Партия бюросида техника ремонти бўйича йўл қўйилган камчиликлар кенг муҳокама қилиниб, муҳим тадбирлар белгиланди. Группа аъзолари сигнали билан минерал ўғитларни сақлашдаги камчиликлар ҳам бартараф этилди.

Кўмаклашувчи группа ва постлар ишини активлаштиришда партия-давлат контроли ходимлари билан партия ўқуви ўтказилаётганлиги қўл келмоқда. Ўтган йилги ўқув давомида назоратчиларга тез-тез кўрсатмалар бериб борилди, маълум масалалар бўйича семинарлар ўтказилди. Совхоз партия ташкилоти ҳам группалар иши устидан доимо назорат ўрнатиб турибди. Уларга керакли ёрдамни бераяпти.

Лекин бу ютуқлар билан чегараланиб қолиш ярамайди. Область партия комитети ва область ижроия комитети партия-давлат контроли комитети яқинда бўлиб ўтган ўз йиғилишида «Бўка» совхози кўмаклашувчи группаси ишидаги камчиликларни ҳам кўрсатиб берди. Ҳали совхозда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари таннархи анча қиммат. Меҳнат унумдорлиги паст. Штатлар интизоми устидан суст назорат ўрнатилган. Бундан кейин группа аъзолари камчиликларнинг олдини олиш учун курашмоқлари керак. Тушаётган шикоят ва таклифларга ҳам кўпроқ эътибор бермоқ лозим. Шундагина ютуқлар ёнига ютуқлар қўшилаверади.

Ж. НОСИРОВ.

«КОМЕНДАНТНИНГ ТУШИ»

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«Пётр Яковлевич ёстиққа бош қўйиши билан негадир хаёли қочди. Гоҳ у ёнига, гоҳ бу ёнига ағдарилди, ухлолмади. Саҳар пайтлари пинакка кетган экан чоғи, туш кўрибди. Тушида мультфильм намоён бўлибди...»

Газетамизнинг шу йил 2 февраль сонида юқоридаги сарлавҳа билан босилган фельетон ана шу жумлалар билан бошланган эди. Унда Узбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим министрлигига қарашли студентлар шаҳарчаси бошқармасининг коменданти П. Я. Кошелевнинг ҳар хил найранглар ишлатиб қалбаки ҳужжатлар ясаб давлат пулига кўз олайтиргани каби ножўя хатти-ҳаракати очиб ташланган эди. Фельетонда келтирилган фактларни махсус комиссия текширди, фактлар тасдиқланди. Текшириш натижалари касаба союз аъзолари йиғилишида, сўнгра очиқ партия мажлисида жиддий муҳокама қилинди. Ҳар иккала йиғилиш қатнашчилари партия аъзоси деган улуғ номга лойиқ иш тутмаган П. Я. Кошелевнинг қилмишларини қаттиқ қоралашди ва партия карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди. Бошқарма маъмуриятидан унинг вазифасидан бўшатишни сўралди.

Маъмурият партия ва касаба союз мажлислари қабул қилган қарорни ижро этган.

Тошкент чет тиллар институти проректори ўртоқ М. С. Сайдмуродов мухбиримиз билан суҳбатда «комендантнинг туши» фельетони юзасидан қуйидагиларни айтди:

Газетанинг танқидий материали институт очиқ партия мажлисида ҳам муҳокама қилинди ва институтга қарашли бўлган 7-ётоқхонада яшовчи студентлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни тубдан яхшилаш, уларни маданий дам олиб, яхши дарс тайёрлашлари учун шароит яратиб бериш тадбирлари белгиланди.

Ётоқхонада катта ўқув зали ва намунали кутубхона очилди, ҳар бир қаватда маданий ҳордиқ чиқаришга мўлжалланган қизил бурчаклар ташкил қилинди. Ётоқхона ҳузурида катта озиқ-овқат магазини фойдаланишга топширилди.

Шу кунларда ётоқхонадаги студентлар ўз территорияларини кўкаламзорлаштириш, турли соя-салқин кўчатлар ўтқазиш ва бинонинг олд томонидаги майдонда гулзорлар яратишга киришдилар.

Шунингдек ўртоқ Сайдмуродов ётоқхонани яна ҳам намунали қилиш учун институт ректорати ва партия ташкилоти барча чораларни кўражагини ва бунинг учун қўшимча маблағ ҳам ажратилганини айтди.

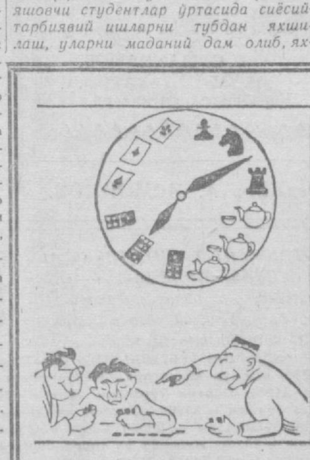

Буларнинг иш соати.

Ғафлат уйқуси.

Навбатдаги мажлисбозлик бошланиши олдидан.

А. Ҳолиқов чизган расмлар.

ОЙБЕК СТУДЕНТЛАР МЕҲМОНИ

«Навоий», «Қутлуғ қон», «Улуғ йўл» — жаҳон адабиёти ҳазинасига бебаҳо дурдона бўлиб қўшилган бу романлар ёзувчи Ойбек қаламига мансубдир. Кекса адибнинг яна бир қатор поэмалари, достонлари ва фалсафий шеърлари китобхонлар томонидан севилиб ўқилмоқда. Адиб 40 йилдан бери самарали ижод қилиб келмоқда. У ҳамон изланишда, ўз ижодий лабораториясида. Талабчан мухлислари учун ажойиб асарлар ҳадя этиш ниятида яна қалам тебратаяпти.

Ўзбек совет адабиётининг йирик намоёндаси Ойбекнинг яқинда 60 йиллик юбилейи ўтказилади. Шу муносабат билан Тошкент чет тиллар педагогика институти коллективи Ҳамза номли академик драма театри биносида севимли ёзувчи билан учрашди. Бу ерда ёзувчи асарларининг катта виставкаси ҳам ташкил этилди. Чет эл матбуотида Ойбек ҳақида эълон қилинган мақолалар, жаҳон тилларига таржима қилинган асарлари нусҳаси ҳам виставка залидан ўрин олди.

Учрашув кечасида институт ўзбек тили ва адабиёти кафедраси мудири ўртоқ А. А. Абдуллаев «Ойбекнинг ҳаёти ва ижодий йўли» деган темада мазмунли доклад қилди. Сўнг инглиз факультетининг бешинчи курс студенти А. Маҳмудов ёзувчига бағишлаб ёзган ўз шеърини ўқиди. Студентлардан М. Латипов, А. Саидов ўртоқлар ҳам ёзувчининг яқинлашиб келаётган катта тўйи-туғилганига 60 йил ва ижодий фаолиятига 40 йил тўлаётган айём билан қизғин табрикладилар ва унга сиҳат-саломатлик, ижодий муваффақиятлар тиладилар.

Кеча охирида Ҳамза номли театр артистлари учрашув қатнашчилари учун ёзувчининг «Қутлуғ қон» романи асосида ишланган спектаклни кўрсатишди.

М. ЗАРИПОВ.

Тошкентдаги Урта Осиё Геология ва минерал хомашёлар илмий-тадқиқот институтида ернинг абсолют ёшини ўрганувчи лаборатория бор. Суратда: (чапдан) Е. Головин (лаборатория раҳбари), бош инженер Р. Ҳасанов ва Р. Марупова ўртоқлар янги минералнинг ёшини аниқлашмоқда.

А. ПАЛЕХОВ фотоси.

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

МАҲАЛЛАЛАРНИНГ ЙИРИКЛАШТИРИЛИШИ ЯХШИ НАТИЖА БЕРМАДИ

Партиямиз Программасида коммунизмга яқинлашиб борилгани сари давлатни идора қилиш меҳнаткашларнинг қўлига ўтиши ва бу иш жамоатчилик асосида, ҳақ олмай ишлаш йўли билан амалга оширилиши таъкидланган. Шу нуқтаи назардан қаралганда, шаҳримиздаги маҳалла комиссияларининг иши диққатга сазоводир. Бизда маҳалла комиссиясининг аъзолари халқ томонидан сайланади, маош олмай ишлайди.

Лекин икки йил бўлдики, Октябрь районидаги 150 маҳалла бир-бирига қўшиб, ҳаддан ташқари йириклаштириб юборилди. Маҳаллаларнинг қўшилиши натижасида ҳар хил қийинчиликлар, ноқулайликлар пайдо бўлди. Буни ҳар бир маҳаллада ҳам кўриш мумкин. М. Уйғур, Бобир, К. Маркс, Собир Раҳимов, Чиғатой, «Қизил шарқ» ва шунга ўхшаш кўп маҳаллалар йириклаштирилганки, бу аҳоли учун мутлақо ноқулай бўлиб қолди. Маҳалланинг бу чеккасида нима бўляпти, анави томонида не ҳол юз беряпти, билиб бўлмайди. Ундан ташқари, битта справка учун бир-икки, ҳатто уч километр йўл босиб боришга тўғри келади. Илгари маҳаллалар ихчам бўлган вақтда лекциялар, йиғилишлар, кино кўрсатишлар тез-тез ташкил қилиниб туриларди. Кейинги вақтда тарбиявий аҳамияти ҳар жиҳатдан катта бўлган ана шу ишлар ҳам сусайиб кетди.

Партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашларга ҳар бир соҳада ҳам қулайлик, енгилликлар яратиб бериш соҳасида тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Шундай экан, маҳаллаларни аввалги формага қайтариб, қулайлик яратиб берилишини сўраймиз. Октябрь район Совети ижроия комитети бу масалани ижобий ҳал этар, деган умиддамиз.

С. ДОЛИМОВ,
филология фанлари кандидати.
А. АБДУРАҲМОНОВ,
1920 йилдан КПСС аъзоси.
М. ҲОЛИҚОВА,
Республика шахсий пенсионери.
А. ҒИЕСОВ,
Улуғ Ватан уруши инвалиди.

ФУТБОЛ

СЎНГГИ РЕПЕТИЦИЯ

«Пахтакор» футболчиларининг сўнгги «репетицияси» «Б» классида қатнашувчи Омскнинг «Иртиш» командаси билан бўлди.

Ўйин бошланишдан қизиқарли тус олди. Меҳмонлар «унвони» юқори бўлган рақибларидан чўчиб ўтиришмади. Бошланишдан ҳужумга ўтиб ҳисобни очишга муваффақ бўлишди. Бу ҳамшаҳарларимизнинг ҳушёрлигини оширди. Бир минут ўтар-ўтмас Мелькумов доғни ювиб, ҳисобни тенглаштирди. Сўнгра икки марта Красницкий меҳмонлар дарвозасини аниқ нишонга олди. Тўртинчи тўпни олисдан ярим ҳимоячи Мухин киритди. Ўйин тугай деб турганда, ҳимоячиларимиз ва дарвозабон Пшеничников «ғафлат»да қолишди. Рақиб ўйинчисининг 30 метрлардан урган зарбасини қайтариб бўлмади. Ўйин 4 : 2 ҳисобида тугади.

Шундай қилиб, контроль учрашувлар тугади. Ишқибозлар ҳам, командалар ҳам футбол премьерасининг куни — 15 апрелни кутишмоқда.

Тоғлар отаси

ОЧЕРК

Чотқол тизмалари бир-бирига ёнбошлаб, салобат тўкиб ётибди. Тоғ чўққилари оқ тагдўзидан дўппи кийган, эгнида кўк беқасам. Табиат ажойиб чевар, лолалар, турли-туман гуллар кўк беқасамни анвойи қилиб безаган. Тоғ гуллари шохида тўрғай чулдирайди. Нарироқда унга бошқаси жўр бўлади. Чўпон йигитнайининг ёқимли саси эшитилади. Шу овоз ўзига чорлайди бизни...

Тоғ йўллари жуда ғалати бўлади. Шу сойдан кўтарилиб довон ошилса манзилга етиб келганга ўхшайсиз. Юқорига чиқиб пастга қарайсиз. Яна сой, яна довон.

Тоғ бағирлаб кетган илон изи йўлдан машина чираниб юқорига кўтарилади. Машина харсанг тошлар устидан ўтганда лапанглаб чайқалади.

— Шу тепага чиқсак борадиган жойимиз кўринади, — дейди йўлбошловчимиз.

— Мана бу ерда, деганингиздан бери уч-тўрт тепа ошдик, илгари келганмидилар ўзлари бу ерларга, — дея ҳазиллашамиз.

Ҳазил-ҳузул гап билан бўлиб тепага чиқиб қолган эдик. Машинадан тушдик. Жуда юқорилаб кетибмиз. Ҳали «Ўҳу, роса баланд экан-ку» деган тепалар ҳозир анча пастда кўринарди.

— Тоғ йўллари шунақа, бир довондан ошсанг, орқада қолгани пастда қолиб кетади, — дейди йўлбошловчимиз. Ўн-ўнбеш қадам ўнг томонга юриб бизни чақирди ва қўли билан тоғлар орасидаги сойликда элас-элас кўринаётган бинога ишора қилди:

— Ана ўша жойга борамиз.

— Гапингизга энди ишонса бўлади, — кулиб қўйдик.

Бино атрофини туманми, тутунми юпқа дока сингари бир нарса ўраб турарди. Йўлда давом этдик. Сойликка тушган эдик, бино яна кўринмай қолди. Чунки олдимизда яна бошқа тепа пайдо бўлган эди. Шу тепа бағрида кичкина булоқ бўлиб, у ерда бир жуфт тол ўсарди. Булоқ атрофидаги кўк майсалар бошқа томонлардагидан анча ўсиқ эди. Тол сочпопук тақиб тоғ шабадасида қирқ кокилини силкитиб ўйнарди.

Ит овози эшитилди. Етиб келган эдик.

Чорвадорларнинг ити ажойиб бўлади. Одам боласига дап қилмайди. Қовоқларини уюб қараб тураверади. У, балки билса керак, вазифаси одамни тишлаш эмас, қўй-қўзига, мол-холга тиш қайраган бўрининг белини узиш эканлигини...

Тунука томлик уйнинг пастаккина эшигидан ўттиз ёшлардаги йигит югуриб чиқди. У ёш бўлса ҳам мўйлов қўйиб юборган, қопқора мўйловлари остида оппоқ тишларини ярқиратиб кулиб келарди у биз томонга. Иңсит эски қадрдонлардек сўрашди. Йўл бошлаб келган дўстимиз билан алланималар тўғрисида гаплашди-да, уй томон югуриб кетди. Унинг белидаги ўқдонда отилган, отилмаган гилзалар терилиб турарди.

— Отанинг ўртанча ўғли Ҳасанбой, — деди, ҳамроҳимиз, уни бизга таништириб, — жуда мерган бўлган азамат, бўрининг ўнг кўзини мўлжалга олса, ўнг қорачўғига теккизади ўқни...

— Овдан ҳозиргина келганга ўхшайди дейман, ўқдони белида, — кимдир қизиқиб сўради.

— Бу ердаги эркаклар овга чиқса-чиқмаса эрталабдан кечгача белида ўқдони билан юради, — шеригимиз тушунтирди.

Йигит қайтиб чиқиб, хонага таклиф қилди. Ҳамроҳлардан бири: «Бироз турайлик шу жойда, кирармиз» дея ҳаммага бир-бир қараб қўйди ва қўшимча қилди:

— Тоғда қуёш ботишини томоша қилиш жуда қизиқ бўлади, бир кўрайлик, уйга кириш қочмайди...

Қуёш бир чўққидан ўтиб, иккинчи чўққи орқасига яширинмоқда эди. Унинг заррин нурлари тоғнинг оқ тагдўзи дўпписини кумушдек ярқиратса, энг баландда ўсаётган арча шохлари оч зангори рангда товланарди. Ҳар ким ҳар томонга қараб турибди. Кимдир қувончини ичига сиғдиролмай гапириб юборди.

— Анавини қаранглар, қуёш тилла кокилларини тоғ тепасидан йиғиштириб олишини...

Ҳақиқатан ҳам зеҳн билан қараб турсангиз, тоғ чўққисида ўйнаб турган олтин тус нур аста-секин пастга юмалаб тушаётганга ўхшарди. Бир ўнгирга қуёш тушиб турибди, бошқасига соя ташлаган. Унисига қарасангиз ҳали қуёш ботмаган бўлади, соя томонни кўриб эса «кеч кириб қолибди-ю» дейсиз. Тоғ оқшоми шунақа ажойиб, аломат, қувонарли бўларкан.

Ана, қуёш бутунлай кўринмай қолди. Бир зумда қоронғилик тушгандек бўлди. Қўй-қўзиларнинг овози эшитилди. Сал ўтмай уйнинг кун чиқар томонидаги тоғ бағрида така кўринди. Унинг орқасидан қўй отари келарди. Қўйлар очиқ қўрага қамалди. Чўпон таёғи деворга тиралди, сиртлон итлар атрофга чўзилишди, улар ҳам «ишдан» келишган эди.

Боя бизни кутиб олган йигит сурув ҳайдаб келган мўйсафиднинг отини олди, бир қўлида жилов, иккинчи қўли билан чолнинг қўлтиғидан тутиб, отдан туширди. Отанинг елкасида милтиқ, белида ўқдон, елкасидан тушириб осган чарм қутичаси, бир ёнбошда тўрт-бешта каклик бор эди.

— Ҳасанбой, хуржундаги терини олиб қўй, — деди ота биз томонга келаётиб. — Кечагини ер тишлатдим...

Мўйсафид (мўйсафид дегани ийманади одам, негаки чол анча ёшга бориб қолган бўлса ҳам йигитларга ўхшаб гурс-гурс қадам ташлаб келарди) милтиғини деворга тираб қўйиб биз билан сўрашди. Шеригимиз таништирди:

— Кечаги таърифини келтирган отахонимиз шу киши бўладилар.

Ота баланд бўйли, чўққи соқол, ўткир кўзли, ҳамиша мулойим илжайиб турадиган ёқимтой киши эди. У ўғли Ҳасанбойни койиган бўлди.

— Нега меҳмонларни уйга олиб кирмадинг...

— Тоғни томоша қиламиз дейишди, — Ҳасанбой хуржундан терини чиқараётиб деди.

У бўрининг терисини шалоплатиб ерга ташлади. Жуда катта бўри экан.

— Мана энди унинг терисига сомон тиқамиз, — деди ота кулиб, — ўнбеш-йигирма кундан бери чап бериб юрарди менга. Жуда муғомбиридан экан, сира қопқонга яқинлашмасди. Мана бугун мўғомбир тумшуғидан илинди. Ҳасанбой ем олгани районга кетганди, Турмон билан (отанинг кичик ўғли) ўзим боргандим. Қўйлар ёйилиб юришарди. Анави олапар бир нимани сезди шекилли безовта бўлиб қолди. Шунақа ит бўрини беш-олти километр нарида келаётганда билади. Дарров дурбунни олдим. (Боя отанинг ёнида кўрган чарм қутича дурбуннинг ғилофи экан) у ёқ, бу ёққа қарадим. Тошлар орқасидан паналаб анави «тери» келаётган эди. Мен ҳам тошлар орқасига ўтдим. Милтиқни қўлга олиб кузатиб турардим (бирор нарсани мўлжаллаётганда итлар ҳуримай туради). Бўри жуда яқинга келиб қолганди. У тишларини кўрсатиб, тилини чиқариб тамшанарди. Шу пайт ўнг кўзини мўлжалга олдим. Милтиқ гумбурлади, кўз олдимни қуюқ тутун қоплади. Итлар югуриб кетишди. Турмон билан биз ҳам бордик. Бўри чўзилиб ётар, тилини тишлаб қолганди...

Ота бу воқеани ажойиб ҳаракатлар билан ҳикоя қилиб берарди. У бўрининг шарпасини сезганда бўйин чўзиб, ўнг ва сўл қулоқларини у томонга, бу томонга тутиб қўлоқ солгани, дурбин билан атрофни кузатгани, гоҳ эмаклаб, гоҳ йўртиб келаётган бўрини кўрганда ғазабноқ бўлгани, бир кўзини сал қисиб бўрини мўлжалга олгани, ҳаяжон ичида тепкини босгани, ўлжаси томон югургани... Ҳамма, ҳаммасини завқ билан сўзлар, қўлларини гоҳ дурбунга, гоҳ милтиққа ўхшатиб ҳаракатлар қиларди.

Ота билан алла вақтгача гурунглашдик. У овчилик хусусидаги гапларни қандай тўлқинланиб айтса, қўй-қўзи боқиш, мол семиртириш ҳақида ҳам шунчалик шавқ-завқ билан ҳикоя қиларди.

— Бу ерларнинг ўти жуда ширали, — дейди ота ҳикоясини давом эттириб, — бизга юборилган қўйларга ўнбеш-йигирма кунда жир битади-қолади...

Мамат ота Суяров оиласи билан яшаётган тоғлар ораси давлат мол семиртириш базасининг қўй семиртириш пункти ҳисобланади. Йилнинг ҳар фаслида бу ерга орқ, нимжон қўйлар келтирилиб туради. Кекса, ишбилармон чўпон Мамат ота қўлида бу қўйлар илигига мой тўлиб, думбасини селкиллатиб роса семиради.

Кечқурун қўй-қўзилар ҳайдаб келинганда росмана кўролмагандик. Эрталаб чўпонлар оиласи билан бирга уйғондик.

Тоғда бир пастда кеч кириб, қоронғи тушиб қолгани сингари тонг отиши ҳам аломат бўларкан. Ташқарига чиққанимизда эрталабки ғира-шира эди. Атрофдаги тоғлар оч зангори тусда мудраб тургандек туюларди. Қўралар эшиги очилди, такалар кетидан қўй-қўзилар ўйноқлаб чиқиши бир пастда тоғ бағрига ёйилишди. Мамат ота, ўртанчи ўғли Ҳасанбой, кенжаси Турмон «қурол-аслаҳа»ларини осишиб отар кетидан кетишди. Биз ҳам улар билан бирга бордик.

Қўй-қўзилар ўтлаб юриб баъзан сойга, баъзан тепага кўтарилардилар. Кечагина туғилган жингалак пўстинли қўзилар оналарига тақлид қилиб ўтни чимдиган бўлардиларда, сакраб, ўйноқлаб бориб ўтлаб юрган оналарини «турткилаб» ийдирардилар, қулт-қулт сут эмиб, яна сакрашда давом этардилар.

Мамат ота қўйлари кун сайин яхши эт олаётганидан хурсанд эди.

— Буларнинг келтирилганига ҳали йигирма кун ҳам бўлгани йўқ, — сўзларди ота, — қаранглар, терилари кўчиб, анча тузик бўлиб қолишди. Келтирилган куни анави қашқадан умид узилган эди. Нега десанглар, машинадан тушириб қўйиб юборсак гандираклаб, юролмай девор тагига ётиб олди. Ана энди қаранг, тоққа чопиб чиқиб кетаяпти. Шунақа, мол хўра бўлса чўпоннинг бахти...

Мамат ота оиласи ҳар йили юзлаб қўйни семиртириб давлат баъзасига қайтаради. Ота ва унинг ўғиллари қулларида чўпон таёғи, елкаларида милтиқ сой-адрларни, баланд тоғларни кезиб қўй боқадилар. Битта қўйнинг шикастланишига, бўрига ем бўлишига йўл қўймайдилар. Тоғ бўрилари эса доим пайт пойлайди, сергак итларнинг кўзини шамғалат қилиб қўйни мўлжаллайди. Отанинг оиласи ҳамиша хушёр, сергак. Шу сабабдан бўлса керак, бу оилада ҳамма овчи, мерган. Отанинг катта ўғли Абдулла тоғдан Оҳангаронга кўчиб тушди, у ҳам мол семиртириш базасида ишлайди.

Мамат ота ўғлилари билан қўй боқиб юриб 1964 йилнинг ўзида йигирмадан ортиқ бўри, қанча-қанча тулкининг терисини шилишди. Агар ота ва унинг ўғлилари эсларини таниган дан бери отган, қопқонда тутган бўри, тулкиларни санайман десангиз саноғига етолмайсиз. Уста чўпон, мерган овчилар дастидан бўрилар тоғдан-тоққа қочсалар ҳам омон қолмайдилар.

Мамат отанинг баландликка кўтарилишини кўриб ҳайрон қолдик. Етмиш икки ёшга кирган бу мўйсафид, ўғли Ҳасанбойдан ўзиб тоққа чопиб чиқиб борарди. У баланд тепага чиқиб сойликка қаради. У жойда турганда отанинг қомати яна ҳам салобатли бўлиб кетди. У олдин сойликка — қўй-қўзилар ўтлаб юрган яйловга қаради, кейин дурбинни ғилофидан олиб атрофни обдан кузатди. Унинг бу туришини кўриб шерикларимиздан бири:

— Мамат ота тоғлар отасига ўхшайди, — деди.

Ҳа, у тоғлар отаси! Тоғ яйловларининг сарко р и, бўриларга қирон келтирувчи мерган, бола-чақаси билан халқ бойлигига бойлик қўшаётган ҳурматли отахон. Ишингизда, овингизда ўзингиз кезиб юрган тоғлардек баланд, катта ютуқлар сизга ёр бўлсин Мамат ота!

С. МАҲКАМОВ,
Н. ЭГАМНАЗАРОВ.
Қорабошсой яйловлари.

Суратда: (чапдан ўнгга) Мамат ота Суяров ва унинг ўғиллари Ҳасанбой, Абдуллалар.

М. Абалян фотоси.

ОҚИБАТ ШУ БЎЛДИМИ?

БИР ХАТ ИЗИДАН

Киши касалга чалиниб, боши ёстиққа теккудек бўлса, коллективи, ёру-биродарларига нақадар ўрганиб қолганлиги ва қадрдон бўлиб кетганлигини ҳис қилади. Ана шундай пайтда ўз коллективидан бирон кишининг бемор олдига келиб ҳол-аҳвол сўраб туриши, икки оғиз ширин сўз айтиб, хаста кўнгилга малҳам бўлиши қандай яхши!

Кроватда чалқанчасига ётиб олган Тожи Ризаев ҳозир ана шулар ҳақида ўйларди. Ишхонаси, ёру-биродарлари унинг кўз ўнгидан бирма-бир ўтаркан, кўзларида милт-милт ёш пайдо бўлади...

Тожи Ризаев бундан 12 йил илгари ҳозирги кроват заводига оддий ишчи бўлиб ишга кирди. У, ўзининг тиришқоқлиги, меҳнатсеварлиги, уддабурролиги туфайли тез орада чархчилик касбини пухта эгаллаб олди. Бирон кун йўқ эдики, Ризаев нормасини бажармаган бўлсин. Энди унинг сурати ҳурмат тахтасидан тушмай қолди. Кўп ўтмай уни чархчилар бригадасига бошлиқ қилиб тайинладилар. Бу вазифани ҳам аъло даражада бажарди. Бригадир сифатида ҳамма вақт ўз қўл остида ишловчиларга ўрнак кўрсатиб келди.

Шаҳар корхоналаридаги ишчиларнинг ўзаро социалистик мусобақасида ғолиб чиққанлиги, пахта теримида ғайрат кўрсатиб ишлаганлиги туфайли у бир неча бор область партия комитети ва область ижроия комитетининг ҳамда завод маъмуриятининг фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди. Ризаев 12 йиллик иш фаолияти давомида бирон кун ҳам сабабсиз ишга келмай қолмаган. Ҳамма вақт у ўз коллективининг «Раҳмат, баракалла, сиз бизнинг фаҳримизсиз» деган мақтов сўзларини эшитиб келган.

Ўтган йилнинг декабрь ойида кўнгилсиз воқеа рўй берди. Тожи Ризаев бир кун ўзини ёмон ҳис қилди. Цех бошлиғидан рухсат сўраб уйига кетди. Эртасига аҳволи яна оғирлашди, ишга боролмади, уйига врач чақиртирди. Унинг бод касали зўрайиб кетган эди. Мана, шундан бери, салкам юз кундирки, Ризаев уйида даволаниб ётибди. Лекин, шу вақт ичида на завод маъмурияти, на завод касаба союз комитетидаги ўртоқлар, на цех бошлиғи унинг ҳолидан хабар олишди. Унинг кўзларидан милт-милт ёш сизиб чиқаётганлигининг боисини тушунгандирсиз, ҳурматли газетхон.

Редакцияга ана шу ҳақда бир группа ишчилардан хат келганида, дастлаб, ишонгимиз келмади. Наҳотки, шундай бўлса, наҳотки киши соғ пайтида керак бўлса-ю, касал бўлиб қолганида унинг ҳолидан хабар олинмаса. Ризаевнинг қарамоғида 6 жон бор. Катта ўғли Совет Армияси сафида хизмат қилаяпти, қолганлари ҳали ёш, мактабда ўқишади. Хўш, коллективнинг фахри ҳисобланган ишчи бетоб бўлиб қолган экан, унинг кўнглини кўтариш, далда бериш завод маъмуриятининг бурчи эмасми? Илғор ишчига ҳурмат ва ғамхўрлик шу бўлдими.

Ана шуни аниқлаш мақсадида заводга бордик. Дастлаб Ризаев ишлайдиган цех мастери ўртоқ П. С. Копшев билан учрашдик. Унга воқеани ҳикоя қилиб берган эдик, елкасини қисиб, парвосизлик билан жавоб берди:

— Кечирасиз, бундай «майда чуйда» ишлар билан шуғулланишга вақтим бўлмади... Яхшиси цехкомга учрашинг.

Цехком раиси ўртоқ А. Р. Прилицкийнинг жавоби мастерникидан ўн чандон ошиб тушди.

— Касал ишчининг ҳолидан хабар олишим шарт эканми? Маиший ишлар билан шуғулланувчи комиссияни нега тузиб қўйибмиз.

— Комиссия шуғулланмаётган бўлса, нега сиз улар устидан назорат қилмайсиз? — Сўрадик.

— Ҳа, айтгандай, — деди у, — касаба союз йўли билан 10 сўм ёрдам уюштирдик-ку. Бундан ортиқ яна нима қилиш керак?!

Ана сизга кишилар ҳақида ғамхўрлик қилиши лозим бўлган касаба союз раҳбарининг жавоби!

Шундан кейин завод директори ўртоқ Файзиев билан учрашдик. Директор кўринишдан жуда хушмуомала, кишилар тўғрисида жон куйдириб меҳнат қилувчи раҳбардек туюлди бизга. Лекин у ҳам кўнгли қаттиқ кишилардан бўлиб чиқди. Аввалига у Ризаев тўғрисидаги воқеани эшитиб, ачинган бўлди:

— Бунда шахсан менинг ҳам эътиборсизлигим бор, хато қилибман, — деди ва тўғрими, дегандек завод касаба союз комитетининг раиси ўртоқ И. А. Стробковга қараб қўйди. Лекин директорнинг юмшоқ кўнгиллилиги Стробковга ёқмади.

— Нега энди эсимиздан чиқарар эканмиз, 15 сўм бериб юбордик-ку, яна қандай ёрдам керак?

Бемор киши учун бир оғиз ширин сўз ҳам дармон. Завод директори Файзиев, касаба союз комитетининг раиси И. А. Стробков, цех мастери П. С. Копшев, цехком раиси А. Р. Прилицкий ўртоқлар наҳотки шуни билишмаса! Аксинча уларнинг қайси бири билан учрашмайлик, «бу менинг ишим эмас», дейди, Стробков эса берилган озгина ёрдамни пеш қилиб, ўзини ғамхўр кўрсатмоқчи бўлади. Ота-болаларимизнинг «Ошинг, нонинг бўлмаса ҳам, ширин сўзинг бўлсин» деган гапини унутманг.

Бизнинг мамлакатимизда «Киши кишига дўст, биродар, бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» деган шиор миллионлар шиори, тузумимизнинг асоси бўлиб қолди. Лекин завод раҳбарларининг бемеҳрлиги, кишилар тақдирига бепарво қарашлари жамоатчиликни ранжитмоқда.

З. АХТЯМОВА,
Н. РИХСИЕВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

10 АПРЕЛДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ОЛМАОТА ТЕЛЕСТУДИЯСИ ЭШИТТИРИШЛАРИ

16.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 17.00 — **Дин-афюндир**, 17.30 — **Эфирда актуал камера**, 17.50 — **Жаҳон бир ҳафта ичида**, 18.00 — **Мамлакатлар ва кишилар**, 18.20 — **Концерт**, 19.00 — **Мультфильм** (кичкинтойлар учун), 19.10 — **Актуал камера кўрсатади**, 19.40 — **Хотин-қизлар учун** (тележурнал), 20.20 — **Кичкинтойлар учун** (уйқу олдидан), 20.30 — **Концерт**, 21.00 — **Бухенвальд такрорланмайди**, 21.20 — **Киноочерк**, 21.40 — **Қувноқ саҳифалар** (водевиль), 23.00 — **Сўнгги ахборот** ва **Эшиттиришлар охири**.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/IV да **Соялар, Франческа Да Римини, Болеро**, 11/IV да кундуз **Майсаранинг иши**, кечқурун **Фауст**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/IV да янги спектакль **Юлдузлар жамоли**, 11/IV да кундуз **Биринчи муҳаббат**, кечқурун **Юлдузлар жамоли**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/IV да **Зуҳранинг мактублари**, 11/IV да кундуз **Ишқинг билан**.

КИНО

САНЪАТ САРОЙИДА — кундуз соат 2, 4, кеч 6 ярим ва 8 яримда янги рангли бадиий фильм **Муваффақият сири**.

Севги деб (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «ИСКРА», «СПУТНИК», (кундуз ва кечқурун) «МОСКВА» (кундуз соат 1 ва кеч 7 да).

Уфқдан ошган излар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да), «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 2, 4 кеч 8 ва 10 да).

Асосли далил — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Хиросима тошлари — «ЮЛДУЗ» (кеч соат 9 да).

Ёр-ёр — НАВОИЙ номли (кундуз соат 5 да).

Улмас Кашчей — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
10 апрелдан
БЕЛОРУС ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ
ГАСТРОЛЛАРИ
Белоруссия ССРда хизмат кўрсатган артист
АНАТОЛИЙ ШАГ
раҳбарлиги ва иштирокида
„СОҒ БЎЛИНГ“
деган иллюзион аттракцион
ВА КАТТА ЦИРК ТОМОШАЛАРИ.

Томошалар кеч соат 8 да бошланади. Билетлар эрталаб соат 11 дан кеч 6 гача сотилади.

Якшанба куни 3 марта томоша кўрсатилади: кундуз соат 12, 3 ва кеч 8 да.

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИГА русча машинисткалар, уборщицалар, дворниклар
КЕРАК
Учительская кўчаси, 39-уйда кадрлар бўлимига учрашилсин.

10 апрель кундуз соат 2 да, Тошкент Округ офицерлар уйида
«СССР ВА БОШҚА СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР ВАҚТЛИ МАТБУОТИ»ГА БАҒИШЛАНГАН
ВИСТАВКА ОЧИЛАДИ

Виставкада Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг 1000 номдан ошиқ газета ва журналлари намойиш қилинади.

Виставкани кўргани келган ўртоқлар фан, техника, халқ хўжалиги, маданият ва санъатнинг турли соҳаларига доир нашрлар билан танишишлари мумкин.

Виставка (дам олиш куни — душанбадан бошқа) ҳар куни кундуз соат 12 дан кеч 7 гача очиқ бўлади.

Виставкага ҳамма кириши мумкин.

Мичурин кўчаси, 50-уйда турувчи **Светлана Витальевна Ревунованинг** Мичурин кўчаси, 40-уйда турувчи Николай Андреевич Ревуновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Кафанов кўчаси, 3-тупик, 18-уйда турувчи **Юрий Михайлович Исахаровнинг** Чилонзор массив, 7-Б сектор, 28-уй, 4-квартирада турувчи Раиса Николаевна Процюкдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосари — 25885. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши бўлими — 26232. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 08557. Индекс — 64969. Нашр. № 1736.